

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС: МЕТОДИКА І ТЕХНІКА СКЛАДАННЯ, ЗМІСТ ТА АНАЛІЗ СТАТЕЙ

(за матеріалами селянського (фермерського) господарства «Лотос»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

401-ЕО

18151

КР

Розробив студент групи 401-ЕО

Ярош М.С.

Керівник кваліфікаційної роботи

Дмитренко А.В.

Рецензент: головний бухгалтер ТОВ
«Решторг»

Семенчук Л.А.

Засвідчую, що в цій роботі немає
запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

Ярош М.С.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі

Дмитренко А.В.

Допустити до захисту
Завідувач кафедри

Птащенко Л.О.

2022

ВСТУП

Усі підприємства та організації в Україні згідно з законодавством повинні на основі даних бухгалтерського обліку складати і подавати фінансову звітність. Ця необхідно для задоволення інформаційних потреб зовнішніх та внутрішніх користувачів у систематизованій інформації про діяльність підприємства. Економічні рішення, які приймають користувачі на підставі фінансових звітів, вимагають оцінки фінансового стану, прибутковості, здатності генерувати грошові кошти підприємства. Щоб забезпечити ефективність таких рішень, фінансова звітність підприємства повинна бути об'єктивною, достовірною, правильною. У зв'язку з чим вивчення вимог та особливостей формування фінансового звіту підприємства, зокрема бухгалтерського балансу є актуальним завданням для фахівців.

Баланс – це один з елементів методу бухгалтерського обліку та фінансової звітності, суттєве джерело інформації для управління, планування, аналізу та контролю.

Метою кваліфікованої роботи є: дослідити теоретичні аспекти складання бухгалтерського балансу суб'єктів підприємництва з метою подальшого його вдосконалення, провести аналіз показників балансу підприємства для з'ясування ефективності його діяльності.

Виходячи із мети дослідження, основним завданням кваліфікаційної роботи є:

- визначення сутності бухгалтерського балансу,
- вивчення структури балансу;
- розкриття порядку складання балансу та змісту його статей;
- проведення аналізу фінансового стану підприємства на основі даних балансу.

Об'єктом дослідження обрано сільське фермерське господарство «Лотос».

В роботі використано законодавчі та нормативні акти України у галузі бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі розкрито актуальність теми,

визначено мету та сформульовано завдання дослідження, подано структуру роботи.

У першому розділі розглянуто організаційно-управлінську структуру підприємства, систему бухгалтерського обліку на ньому, розраховані основні показники діяльності і визначена їх динаміка за 2020-2021 роки.

У другому розділі розглянуто сутність, види, вимоги до балансу, визначено мету, склад, якісні характеристики та принципи його складання.

У третьому розділі розглянута методика аудиту балансу, досліджено фінансовий стан підприємства.

У висновках узагальнено результати кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 1.ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна характеристика підприємства

Сільське господарство - найважливіша галузь вітчизняної економіки, яка забезпечує продовольчою продукцією не лише Україну, а й інші країни світу.

Україна займає провідні позиції у світових рейтингах з виробництва і експорту сільськогосподарської продукції. Вагомий внесок у цьому належить Полтавській області, сільськогосподарськими підприємствами якої у 2021 році вироблено більше 8 % продукції рослинництва (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Збір урожаю культур зернових і зернобобових станом на 01 листопада 2021 р.

[25]

	Господарства усіх категорій			Сільськогосподарські підприємства			Господарства населення		
	площа зібрана, тис. га	обсяг виробництва, тис. ц	урожайність, ц з 1 га зібраної площі	площа зібрана, тис. га	обсяг виробництва, тис. ц	урожайність, ц з 1 га зібраної площі	площа зібрана, тис. га	обсяг виробництва, тис. ц	урожайність, ц з 1 га зібраної площі
Україна	13578,0	604121,3	44,5	9547,8	463217,9	48,5	4030,2	140903,4	35,0
Полтавська область	822,2	50866,1	61,9	605,5	40380,2	66,7	216,7	10485,9	48,4

Сільське Фермерське Господарство “Лотос” є суб’єктом малого підприємництва і знаходиться у селі Ковалівка Миргородського району.

Товариство здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та Статуту. Воно створено з метою одержання прибутку за рахунок

здійснення господарської діяльності, незабороненої чинним законодавством України.

Майно Фермерського господарства утворюється за рахунок:

- 1) внесків Учасників;
- 2) придбання за рахунок доходу.

Земельні ділянки, що належать учасникам ФГ «Лотос» на праві приватної власності, не є власністю самого господарства.

ФГ «Лотос» має право:

- укладати будь-які не заборонені чинним законодавством України угоди;
- в межах, прямо не заборонених чинним законодавством України, придбавати, відчужувати, продавати, здати або брати в оренду рухоме та нерухоме майно, включаючи права на оренду та на придбання ділянок землі;
- набувати майнових та немайнових прав та забезпечувати правовий захист всіх своїх прав та інтересів;
- відкривати та утримувати банківські рахунки в Україні та за кордоном в одиницях валюти України та іноземній валюті;
- виступати у ролі позивача і відповідача у суді та третейському суді та укладати мирові угоди;
- брати участь у створенні та управлінні справами будь-якої іншої юридичної особи відповідно до чинного законодавства України;
- продавати, поліпшувати, управляти, розвивати, обмінювати, надавати в оренду, заставляти або розповсюджувати всім будь-якою частиною майна, активами або пасивами;
- розподіляти між Учасниками у натуральній формі, будь-яке майно, включаючи акції або цінні папери.

Основними напрямками діяльності фермерського господарства «Лотос» є:

1. Організація виробництва товарної сільськогосподарської продукції та сировини для її подальшої реалізації;
2. Оптова та роздрібна торгівля товарами власного виробництва та закупленими товарами;

3. Переробка сільськогосподарської продукції власного виробництва, а також продукції придбаної на ринках чи за іншими каналами;
4. Надання агротехнічних та сервісних послуг на оплачуваній контрактній основі приватним власникам, зокрема фермерським, приватним господарствам, а також господарствам інших організаційно-правових форм господарювання;
5. Розвиток підсобного виробництва;
6. Здійснення внутрішніх перевезень вантажів та пасажирів власним автомобільним транспортом;
7. Оптова та роздрібна торгівля нафтопродуктами та запчастинами на основі посередницької діяльності.

Управління фермерським господарством здійснює його голова, який представляє його перед органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями та окремими громадянами чи їх об'єднаннями (рис. 1.1).

Голова фермерського господарства укладає від імені господарства угоди та вчиняє інші юридично значимі дії відповідно до чинного законодавства. Але, якщо виникає потреба, - то він може у письмовій формі доручити виконання своїх обов'язків одному із членів господарства, або найманій особі, яка працює за контрактом.

Окрім головного керівника, у фермерському господарстві є ряд посадових осіб, які забезпечують реалізацію управління на операційному рівні.

Головний агроном забезпечує проведення сільськогосподарських робіт на високому рівні агротехніки з використанням системи сівозміни,

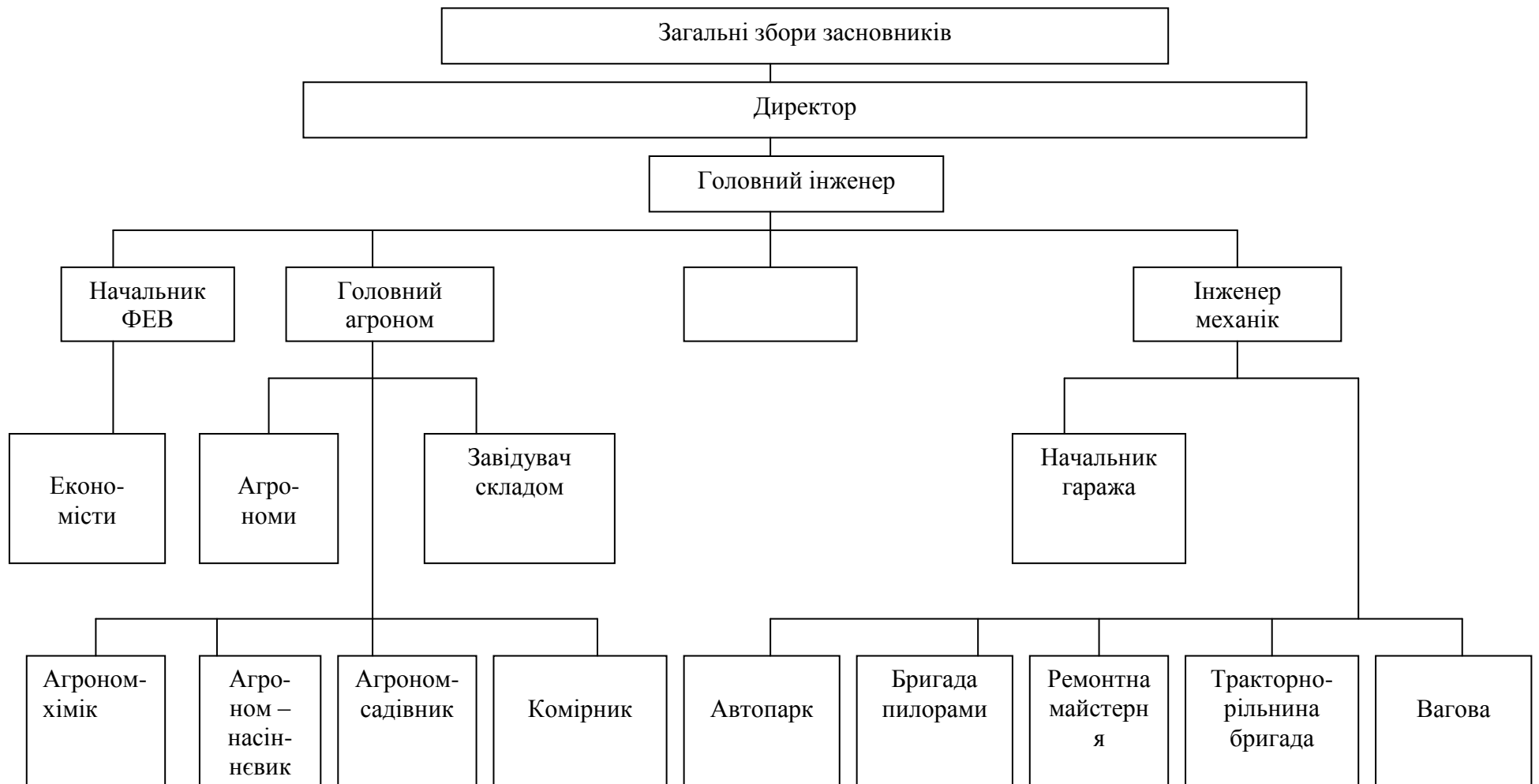

Рисунок 1.1 – Організаційна структура управління фермерського господарства «Лотос».

оброблення ґрунту, застосування добрив, засобів захисту рослин, механізації праці.

Керівництво технологічною підготовкою підприємства, організацію правильної експлуатації і своєчасного ремонту енергетичного устаткування, безперервне забезпечення виробництва електроенергією, контроль за раціональними витратами енергетичних ресурсів, ефективним використанням транспорту здійснює інженер-механік.

Діюча організаційна структура ФГ«Лотос» є достатньо ефективною і дозволяє встановити чіткі зв'язки між працівниками та забезпечити узгодженість їх дій, оперативність прийняття рішень.

1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Чинним законодавством України передбачено обов'язкове ведення бухгалтерського обліку всіма суб'єктами господарювання.

На фермерському господарстві «Лотос» застосовується централізована форма організаційної побудови апарату бухгалтерської служби, тобто увесь апарат бухгалтерської служби, як методично так і адміністративно підпорядкований головному бухгалтеру підприємства (рисунок 1.2).

Основні функції бухгалтерії:

1. Розробка наказу про облікову політику підприємства, внесення змін до обраної облікової політики, внесення пропозицій щодо вибору форм бухгалтерського обліку, виходячи зі структури і особливостей діяльності підприємства.

2. Організація повного обліку основних засобів, сировини, матеріалів, палива, готової продукції, коштів та інших товарно-матеріальних цінностей підприємства, витрат виробництва та обігу, використання кошторисів витрат згідно з вимогами законодавства та національних стандартів.

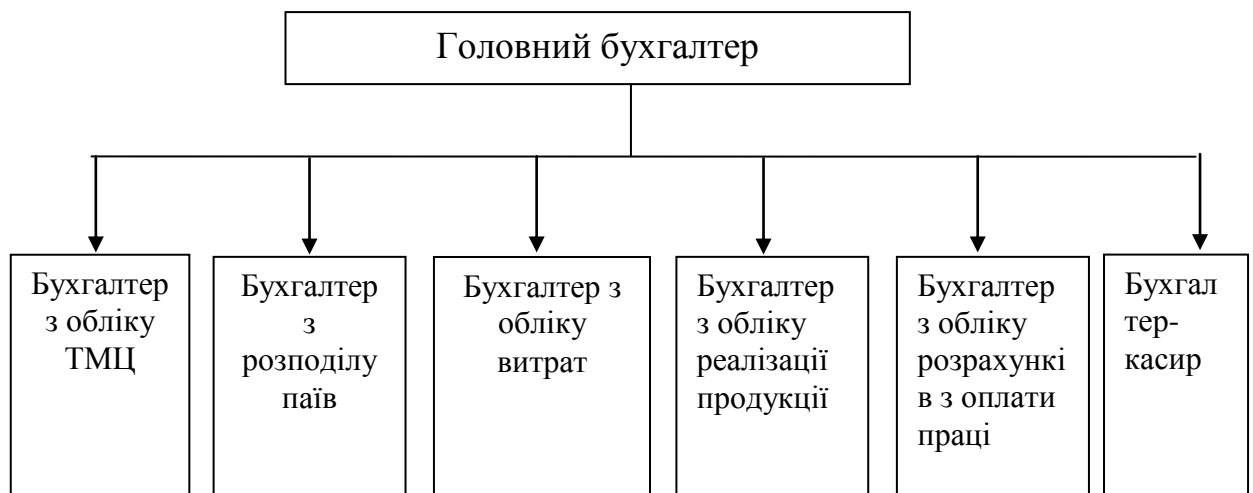

Рисунок 1.2 – Організаційна структура бухгалтерії на ФГ «Лотос»

3. Формування та своєчасне надання повної та достовірної бухгалтерської інформації про діяльність підприємства, його майновий стан, прибутки і збитки.

4. Складання податкової, фінансової та статистичної звітності на основі достовірних первинних документів і відповідних бухгалтерських записів, своєчасне подання її відповідним органам.

5. Своєчасне нарахування та перерахування податків, внесків та інших обов'язкових платежів.

6. Розробка форм документів внутрішньої бухгалтерської звітності.

7. Забезпечення суворого дотримання штатної, фінансової та касової дисципліни, кошторисів адміністративно-господарських та інших витрат, законності списання з рахунків бухгалтерського обліку нестач, втрат, дебіторської заборгованості та інших коштів.

8. Забезпечення збереження бухгалтерських документів, оформлення і здачі їх у встановленому порядку до архіву.

9. Участь у проведенні економічного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства за даними бухгалтерського обліку і звітності з метою виявлення внутрішньогосподарських резервів, усунення втрат і

непродуктивних втрат.

Бухгалтерія:

- має право вимагати від усіх підрозділів підприємства дотримання порядку оформлення операцій і надання необхідних документів і відомостей;

- вимагати від керівників структурних підрозділів підприємства і окремих фахівців вживання заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання коштів підприємства, забезпечення збереження власності підприємства, правильної організації бухгалтерського обліку на підприємстві;

- перевіряти у структурних підрозділах підприємства дотримання встановленого порядку приймання, оприбуткування, збереження і витрат коштів, товарно-матеріальних цінностей та інших цінностей;

- вносити пропозиції керівництву підприємства про залучення до матеріальної та дисциплінарної відповідальності посадових осіб підприємства за результатами перевірок.

Відповідальність за належне і своєчасне виконання функцій, покладених на бухгалтерію, несе головний бухгалтер. Відповідальність співробітників бухгалтерії встановлюється посадовими інструкціями.

Бухгалтерія надає методичну допомогу працівникам інших підрозділів підприємства з питань бухгалтерського обліку, контролю та звітності.

Робота бухгалтерії даного підприємства регламентується наказом «Про облікову політику», який оформлюється на бланку підприємства за підписом головного бухгалтера і затверджується керівником підприємства.

Наказ «Про облікову політику» – багатопрофільний документ, який чітко регламентує порядок роботи та від детальної розробки якого прямо залежить ефективність організації бухгалтерського обліку підприємства. Наказ є внутрішнім нормативним актом, відноситься до уніфікованої системи організаційно-розпорядчої документації, має чітко визначену структуру та включає: принципи ведення бухгалтерського обліку, визначає період та дату складання та подання звітності, методологічні засади ведення

бухгалтерського обліку (основних засобів, нематеріальних активів, розкриття і закриття у фінансовій звітності, дебіторської заборгованості, зобов'язань, витрати підприємства, доходів підприємства, строки видавання готівки, норми витрат та терміни звітування, доходи та витрати майбутніх періодів).

Головним бухгалтером підприємства розроблений Наказ «Про організацію бухгалтерського обліку й облікову політику підприємства»(Додаток Ж). Згідно з даним наказом головному бухгалтеру доручено:

- здійснювати зведення бухгалтерського обліку з принципами і методами, передбаченими Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;

- забезпечити безперервність відображення операцій і достовірну оцінку активів, зобов'язань, капіталу в бухгалтерському обліку, Застосовувати форми облікових реєстрів, розроблені фахівцями підприємства. Для повної та реальної картини здійснюваних господарських операцій та їх результатів дозволити головному бухгалтерові своїм розпорядженням:

- затверджувати додаткову систему субрахунків і реєстрів аналітичного обліку, застосовуючи План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій з урахуванням положень Інструкції щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України;

- застосовувати на підприємстві машинну обробку документів з використанням комп'ютерної програми бухгалтерського обліку;

- організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей у відомостях обліку залишків матеріалів у кількісно-сумарному вираженні.

Бухгалтерський облік ФГ «Лотос» здійснюється за спрощеною формою обліку [26].

В цілому система бухгалтерського обліку ТОВ «Агро-Сула» відповідає вимогам діючого законодавства і дозволяє забезпечити органи управління вичерпною інформацією про результати діяльності.

1.3 Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства

Аналіз фінансово-господарської діяльності та стану активів та зобов'язань відіграє в ринкових мовах важливу роль.

Він необхідний для поліпшення організації фінансів та підвищення ефективності їх використання в процесі господарської діяльності. Зміст аналізу полягає у вивченні розміщення і використання засобів виробництва, платоспроможності підприємства тощо.

Основними джерелами для проведення аналізу є форми фінансової та статистичної звітності, розшифрування окремих рахунків.

Основні показники господарської діяльності ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки наведені в таблиці 1.2.

За результатами проведеного аналізу визначено та охарактеризовано фінансовий стан ФГ «Лотос».

Вартість активів у 2021 р. збільшилась на 62363 тис. грн., або на 71,17 % у порівнянні з 2020 роком (рисунок 1.3). В структурі активів найбільшу питому вагу мають оборотні активи, їх частка становить у 2020 році – 88 %, у 2021 році – 95 %. І саме, завдяки зростанню оборотних активів у 2021 році, відбулося суттєве зростання активів, що позитивно характеризує підприємство.

Зобов'язання підприємства зменшились у 2021 році порівняно з 2020 роком на 19724 тис. грн., або на 21,89 % (рисунок 1.4). У структурі зобов'язань представлені лише поточні зобов'язання, довгострокової заборгованості господарство не має.

У 2020-2021 роках суттєво зріс власний капітал господарства за рахунок різкого зростання прибутку.

Основні показники господарської діяльності ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки

№	Показники	Одиниці виміру	Джерела інформації, розрахунок	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
						абсолютне	темп зростання, %
						2021 від 2020	2021 від 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
	1. АКТИВИ						
1.1	Активи на кінець року	тис.грн	Ф.1, ряд. 1300, гр.4	86972	149335	62363	71,17
1.2	Необоротні активи	тис .грн	Ф.1, ряд. 1095, гр.4	9714	7786	-1928	80,15
1.2.1	Основні засоби	тис .грн	Ф.1, ряд 1010 гр.4	8582	7580	-1002	88,32
1.3	Оборотні активи	тис .грн	Ф.1, ряд 1195, гр.4	77258	141549	64291	183,21
1.3.1	Запаси	тис .грн	Ф.1, ряд 1100, гр.4	42678	17090	-25588	40,04
1.3.2	Дебіторська заборгованість	тис .грн	Ф.1, ряд. 1125, гр.4	4918	68591	63673	1394,7
1.3.3	Грошові кошти та їх еквіваленти	тис .грн	Ф.1, ряд. 1165, гр.4	1	4	-3	400
1.3.4	Інші оборотні активи	тис .грн	Ф.1, ряд. 1190, гр. 4	1300	19	-1281	1,46

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ						
2.1	Зобов'язання - усього	тис.грн	Ф., ряд. 1695, гр.4	25250	5526	-19724	21,89
2.2	Довгострокові зобов'язання	тис.грн	Ф.1, ряд. 1595, гр. 4	-	-	-	-
2.3	Поточні зобов'язання	тис.грн	Ф.1, ряд. 1620, гр. 4	25250	5526	19724	21,89
2.3.1	Короткострокові кредити	тис.грн	Ф.1, ряд. 1600	8582	-	-8582	-
2.3.2	Кредиторська заборгованість за товари	тис.грн	Ф.1, ряд. 1615	6833	4750	-2083	69,52
3.3	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис.грн	2.3 - 2.3.1 - 2.3.2	9835	776	-9056	7,89
	3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ						
3.1	Власний капітал – усього	тис.грн	Ф. 1, ряд. 1495	61722	143809	82087	133,79
3.2	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис.грн	Ф.1, ряд. 1420	61357	143444	82087	133,79

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ						
4.1	Доходи - всього			95645	261744	166099	173,66
4.1.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн	Ф.2, ряд. 2000	52047	156570	104523	200,82
4.1.2	Інші доходи	тис. грн	Ф.2, ряд. 2240	42	78	36	185,71
4.2.	Витрати - всього	тис. грн		29328	95127	65799	324,36
4.2.1	Інші операційні витрати	тис. грн	Ф.2, ряд. 2180	6184	13903	7719	431,8
4.2.3	Податок на прибуток	тис. грн	Ф.2, ряд. 2300	-	-	-	-
4.3	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн	Ф.2, ряд. 2350	32195	82087	49892	2545,0
	6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ						
6.1	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг)	тис. грн	Ф.1- підприємство	16403,62	27058,72	10655,1	164,96
6.2	Середньооблікова кількість працівників	осіб	Ф.1-ПВ, р.1. ряд. 1010. гр.2	637	637	-	-
6.3	Продуктивність праці одного працівника	тис. грн / особа	6.1 / 6.2	77,37	128,24	50,87	165,75

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
6.4	Фонд оплати праці усіх працівників	тис.грн	Ф.1- ПВ, р.1, ряд.1020	2687,5	3711,4	1023,9	138,10
6.5	Фонд робочого часу	люд- години	Ф.3 – ПВ, ряд.3010, гр.1	341898	353254	11356	103,32
6.6	Рівень оплати праці за 1 людино- годину	тис.грн / люд-год	6.4 / 6.5	0,01	0,01	0	100
6.7	Середня заробітна плата одного працівника	осіб	6.4 / 6.2	7,32	10,11	2,79	138,11
	7. ПОКАЗНИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ						
7.1	Первісна вартість основних засобів на кінець року	тис.грн	Ф.1, ряд. 1011	21921	21421	-500	97,72
7.2	Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн	Ф.1, ряд. 1010 (гр.3+гр.4) / 2	9280	8081	-1199	87,0
7.3	Фондовіддача основних засобів	-	6.1 / 7.2	1,77	3,35	1,58	189,27

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	8. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ						
8.1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис.грн	Ф.1, ряд 1125+1135+1155 (гр. 3+ гр. 4) / 2	18564,5	78957	60391,5	4625,3
8.2	Оборотність дебіторської заборгованості	оборот	4.1 / 8.1	144	3,32	-140,69	2,3
8.3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис.грн	Ф.1, ряд 1610+1615+1620+1625+1630+1690 (гр3+гр 4) / 2	12013	11097	-916	92,37
8.4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 8.3	2,44	8,57	6,13	351,23
8.5	Середній розмір запасів	тис.грн	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3 + гр. 4) / 2	34963	29884	-5079	85,47

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	9. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ						
9.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	$1.3.3 / 2.3$	0,0004	0,001	0	0
9.2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	$(1.3.2+1.3.3) / 2.3$	1,32	12,48	11,16	945,45
9.3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	$1.3 / 2.3$	3,06	25,62	22,56	837,25
9.4	Коефіцієнт мобільності активів	$\geq 0,5$	$1.3 / 1.1$	0,51	0,95	0,44	186,27
9.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	$1.3 / 1.2$	1,84	2,74	0,9	148,91
	10. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ						
10.1	Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	$3.1 / (3.1 + 2.1)$	0,57	0,62	0,05	108,0
10.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	$2.1 / (3.1 + 2.1)$	0,43	0,37	-0,06	86,0
10.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	$(1.3 - 2.1) / 1.3$	0,34	0,42	0,08	123,5
10.4	Коефіцієнт маневрування	$\geq 0,5$	$(1.3 - 2.1) / 3.1$	0,43	0,45	0,02	104,7

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
10.5	Коефіцієнт фінансової стійкості-1	-	$(3.1 + 2.2) / (3.1+2.1)$	1,75	1,6	-0,15	91,0
10.6	Коефіцієнт фінансової стійкості-2	≥ 1	$3.1 / 2.3$	1,33	2,6	+1,27	195,0
10.7	Коефіцієнт фінансового левериджу	$< 0,25$	$2.1 / 3.1$	0,71	0,6	-0,11	85,0

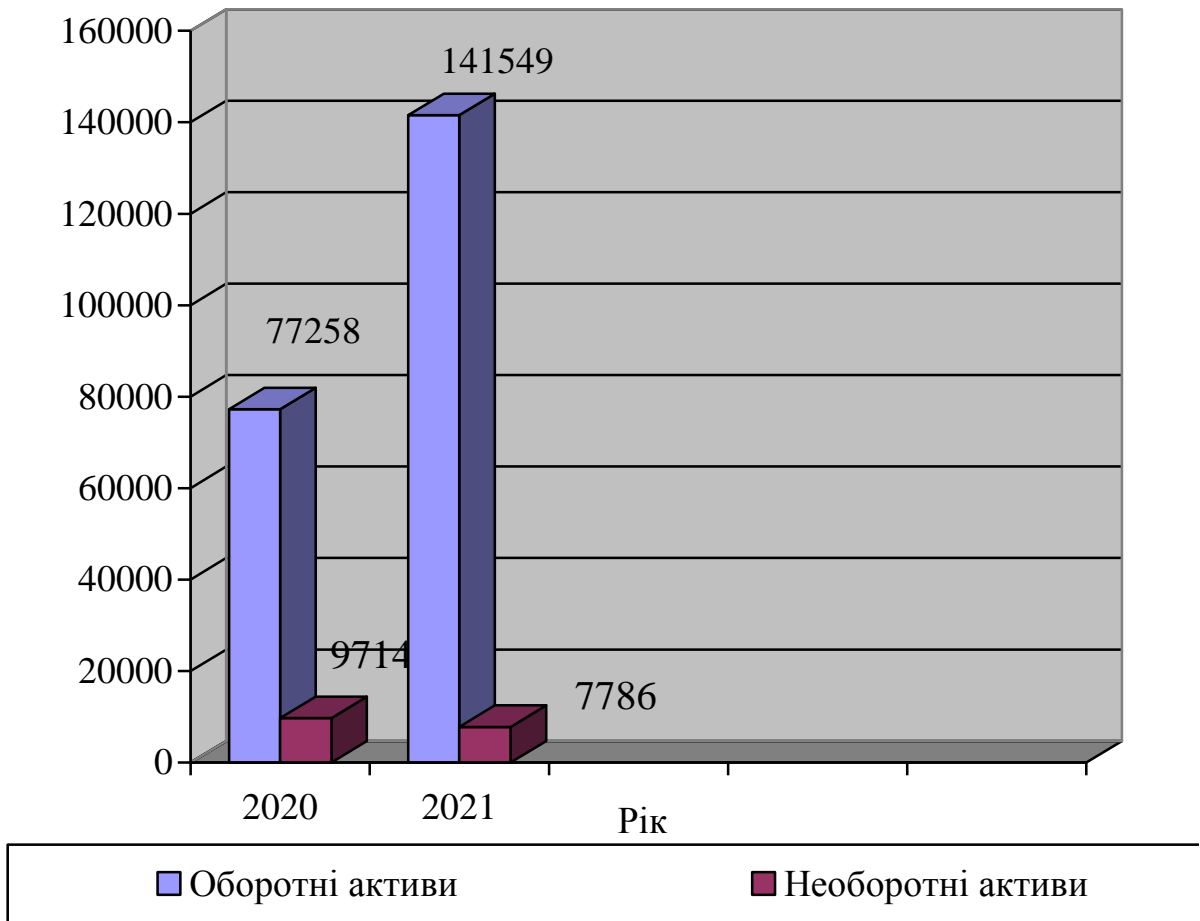

Рисунок 1.3 – Динаміка активів ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки, тис. грн.

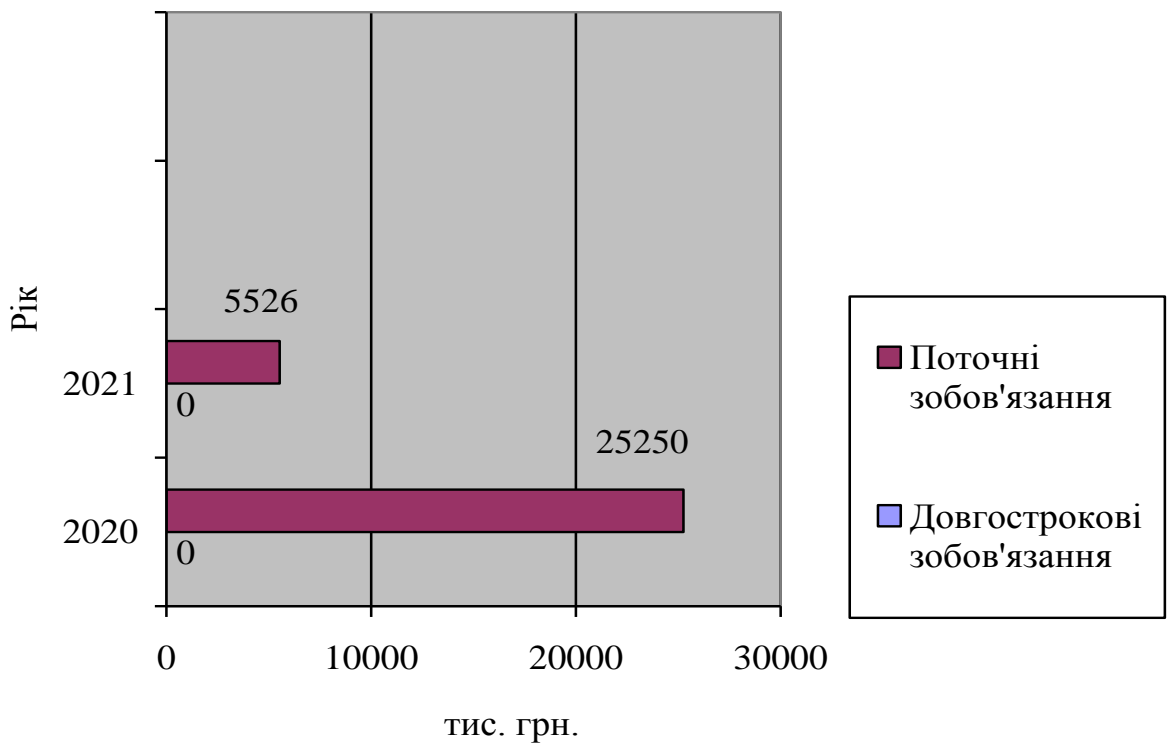

Рисунок 1.4 – Динаміка зобов'язань ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки, тис. грн.

Зростання власного капіталу становило 82087 тис. грн., або на 133 %.

Аналіз доходів і витрат свідчить, що доходи перевищують витрати, тобто діяльність підприємства прибуткова. Чистий дохід та собівартість реалізації протягом 2020-2021 років зросли, при цьому зростання чистого доходу відбувалося більшими темпами, що є позитивною тенденцією.

Тенденції зміни чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, собівартості реалізованої продукції та чистого прибутку протягом 2020-2021 років відображено на рисунку 1.5.

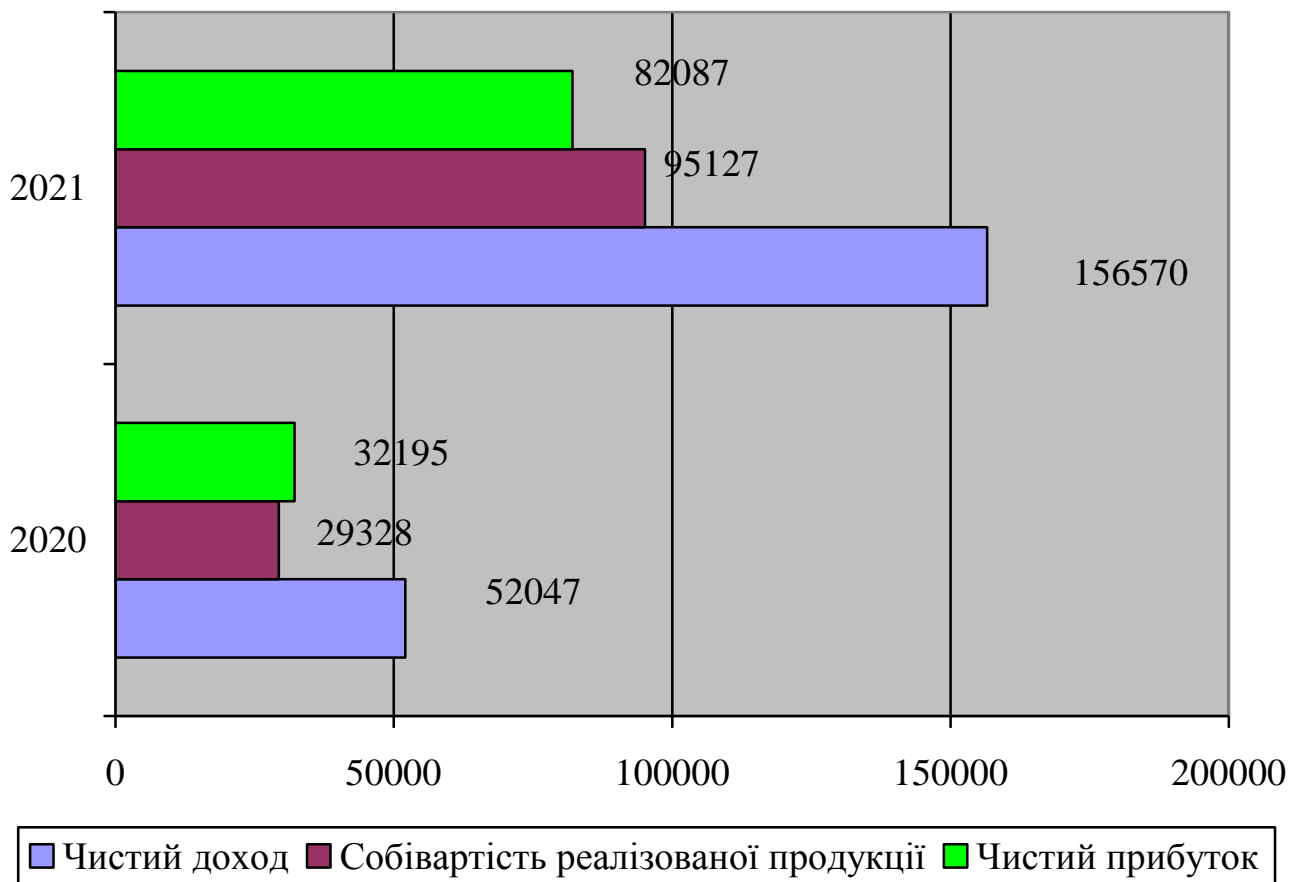

Рисунок 1.5 – Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, собівартості реалізованої продукції та чистого прибутку ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки, тис. грн.

Проведений аналіз свідчить, що у 2020-2021 році трудові показники діяльності підприємства в цілому мали позитивну тенденцію: зросли обсяг реалізованої продукції, фонд оплати праці, продуктивність праці.

Також позитивних змін зазнали показники ділової активності.

У 2021 році порівняно з 2020 роком показники ліквідності підприємства зросли, що свідчить про покращення ефективності його діяльності. Так, коефіцієнт термінової ліквідності зріс на 11,16, коефіцієнт загальної ліквідності - на 22,56, коефіцієнт мобільності активів - на 0,44, коефіцієнт співвідношення активів – на 0,9 (рисунок 1.6). Підприємству необхідно терміново приймати заходи щодо підвищення ефективності використання ресурсів.

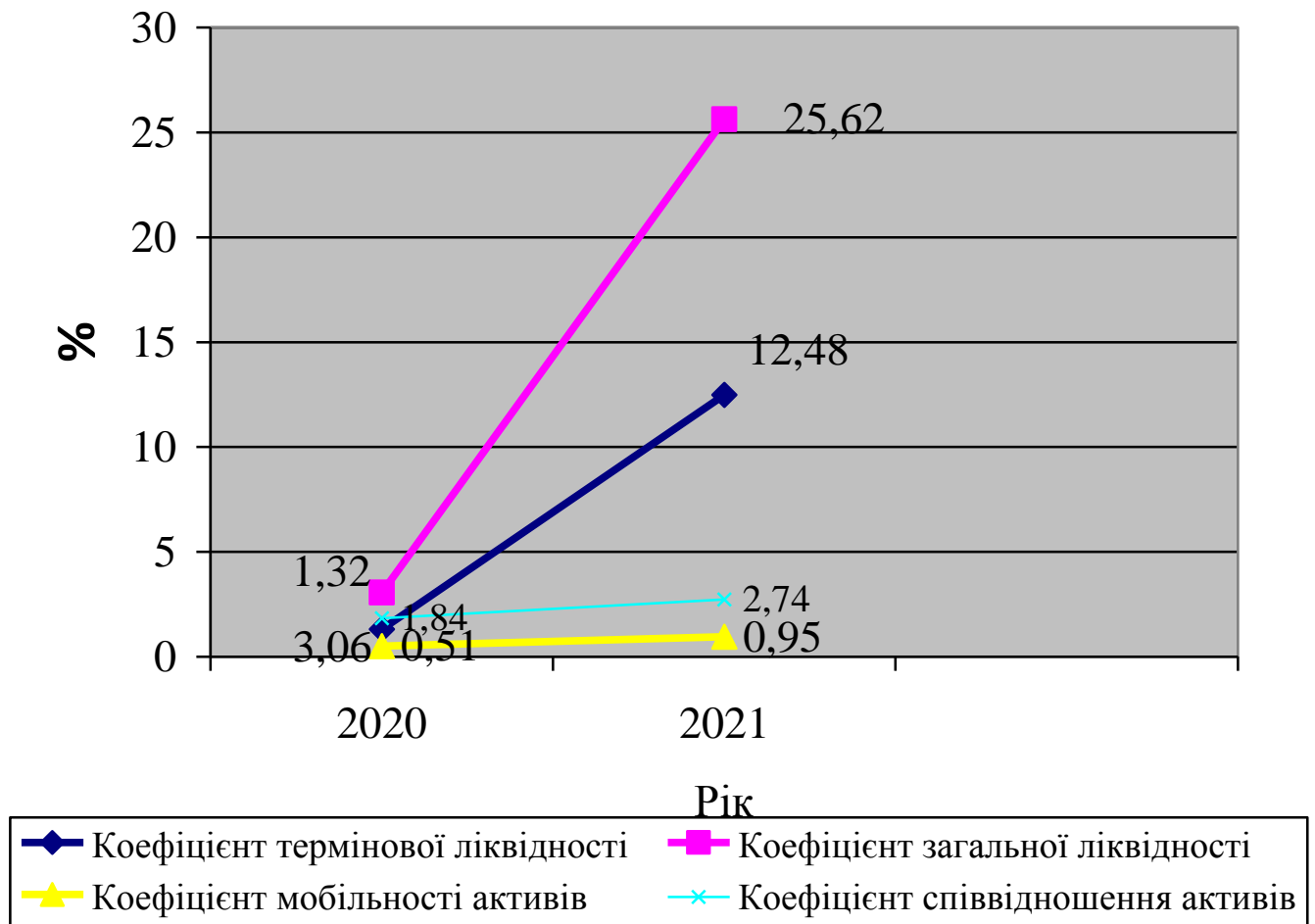

Рисунок 1.6 – Динаміка показників ліквідності ФГ «Лотос» за 2020-2021

Аналіз показників фінансової стійкості свідчить, що в цілому фінансовий стан підприємства достатньо стійкий, проте окремі показники (коефіцієнт забезпеченості оборотних активів, коефіцієнт фінансового левериджу) у 2020-2021 роках мали значення, що не відповідали нормам (рисунок 1.7).

Більшість показників, що характеризують фінансову стійкість зростає (коефіцієнт економічної незалежності (автономії), коефіцієнт забезпеченості

оборотних активів, коефіцієнт маневрування, коефіцієнт фінансової стійкості-2). Це свідчить про покращення платіжної дисципліни і використання ресурсів підприємства.

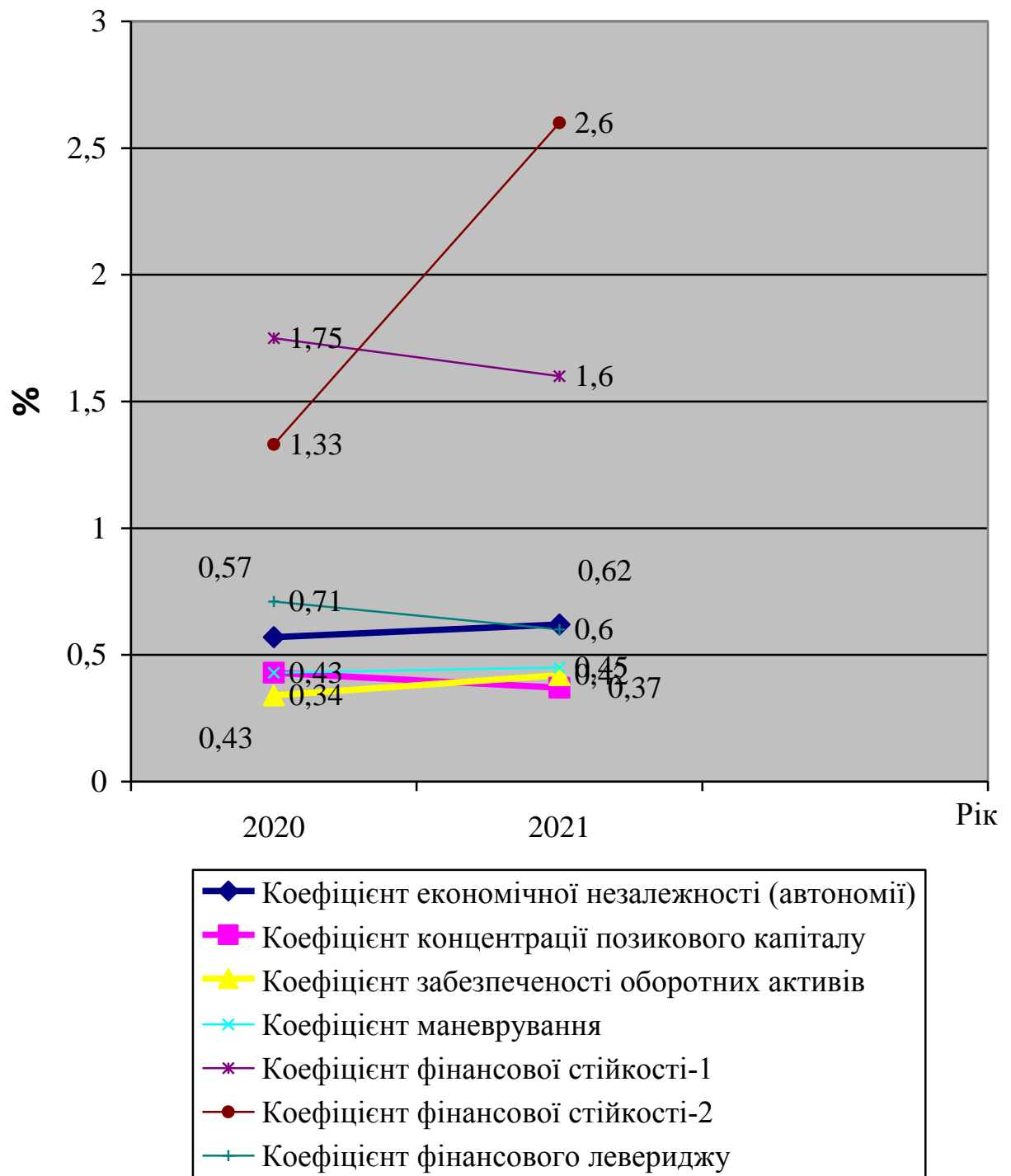

Рисунок 1.7 – Динаміка фінансової стійкості ФГ «Лотос» за 2020-2021

Проаналізувавши економічні показники, можна зробити висновок про стійкий фінансовий стан ФГ «Лотос» за 2020-2021.

РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ЯК ОСНОВНА ФОРМА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1 Сутність, види, значення, вимоги до бухгалтерського балансу

Поняття «звітність» було застосовано вперше А. ді Піетро (1586 р.) який розкрив суть бухгалтерської звітності та порядок її подання. Існує безліч трактувань поняття фінансової звітності, що наведені на рисунку 2.1.

Перші достовірні відомості про застосування терміну «баланс» в бухгалтерській практиці подаються в розрахунковій книзі певного італійського банкірського дому в 1408 р. У літературі слово «баланс» уперше з'явилося у працях італійського математика Луки Пачолі, що побачила світ в 1494 р. та Бенедикта Котрульї у 1458 р.

Баланс – складова методу бухгалтерського обліку, його елемент; суттєве джерело інформації для управління, планування, нормування, аналізу, контролю. Він є обліковою категорією, синтезом облікових записів.

Слово «баланс» походить від латинського слова «bilanx», що означає двошалькові терези (libra bilanx).

Як обліковий термін слово «баланс» має два значення:

– рівність двох підсумків протилежного значення, що має місце в рахунках, рівність сум дебету і кредиту, активу і пасиву;

– таблиця, яка відображає результат облікової реєстрації, майновий стан підприємства в грошовій оцінці на певний момент, тобто стан його активів і пасивів.

– значення, яке застосовують для кількісних зіставлень певних економічних явищ. У таких балансах може і не бути рівності активу й пасиву: їх називають активними, наприклад, активний торговий баланс, коли вивіз перевищує ввіз, чи пасивними, коли потреби перевищують наявність відповідних ресурсів.

Визначення поняття фінансова звітність

Фінансова звітність – це сукупність облікових записів, що дають можливість проаналізувати господарську діяльність [25].

Фінансова звітність – це джерело інформації для аналізу підсумків діяльності суб'єкта господарювання, оцінки використання ресурсів, його фінансового стану а також виявлення резервів зниження витрат виробництва та росту рентабельності [45].

Фінансова звітність – це система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників, які характеризують виробничу й фінансово-господарську діяльність товариства за певний період [15].

Фінансова звітність – це невід'ємний елемент бухгалтерського обліку, спосіб узагальнення і подання інформації про результати діяльності підприємства [10].

Фінансова звітність – це система економічних показників та сукупність способів і прийомів для узагальнення даних обліку [11].

Фінансова звітність – це система узагальнених економічних показників, що характеризує рівень виконання плану, наявність і використання засобів та результати господарської діяльності за звітний період [32].

Фінансова звітність – це сукупність узагальнених даних, що є напрямком і вказівником для бухгалтерського обліку в питанні групування даних поточного обліку та не є складовою частиною бухгалтерського обліку, а належить до методу статистики та являє собою одну з форм статистичного спостереження [31].

Фінансова звітність – це самостійна система надання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту компанії [26].

Рисунок 2.1 – Поняття фінансової звітності

Користувачі інформації балансу поділяються на внутрішніх та зовнішніх і наведені на рисунку 2.2.

Рисунок 2.2 – Користувачі інформації балансу

Дані бухгалтерського балансу:

1. Дають змогу встановити подальшу стратегію діяльності, нову мету, а також провести оцінку можливостей, що існують на підприємстві, але не

використовувалися раніше та визначити перспективи, які відкриваються перед бізнесом в майбутньому.

2. Дозволяють прийняти правильні та вчасні управлінські рішення.

3. Координують між собою діяльність різних структурних підрозділів, що на перший погляд були далекими та не взаємозалежними, та як наслідок направляє їхню загальну роботу до досягнення поставлених нових цілей.

Також для різних цілей інформаційного забезпечення існують різні види балансу. Наприклад, за порядком регулювання та роллю в управлінні звітність поділяється на державну, що встановлена органами державного управління та внутрішньогосподарську, тобто звітність окремих підрозділів підприємства.

Сутність поняття балансу наведена на рисунку 2.3.

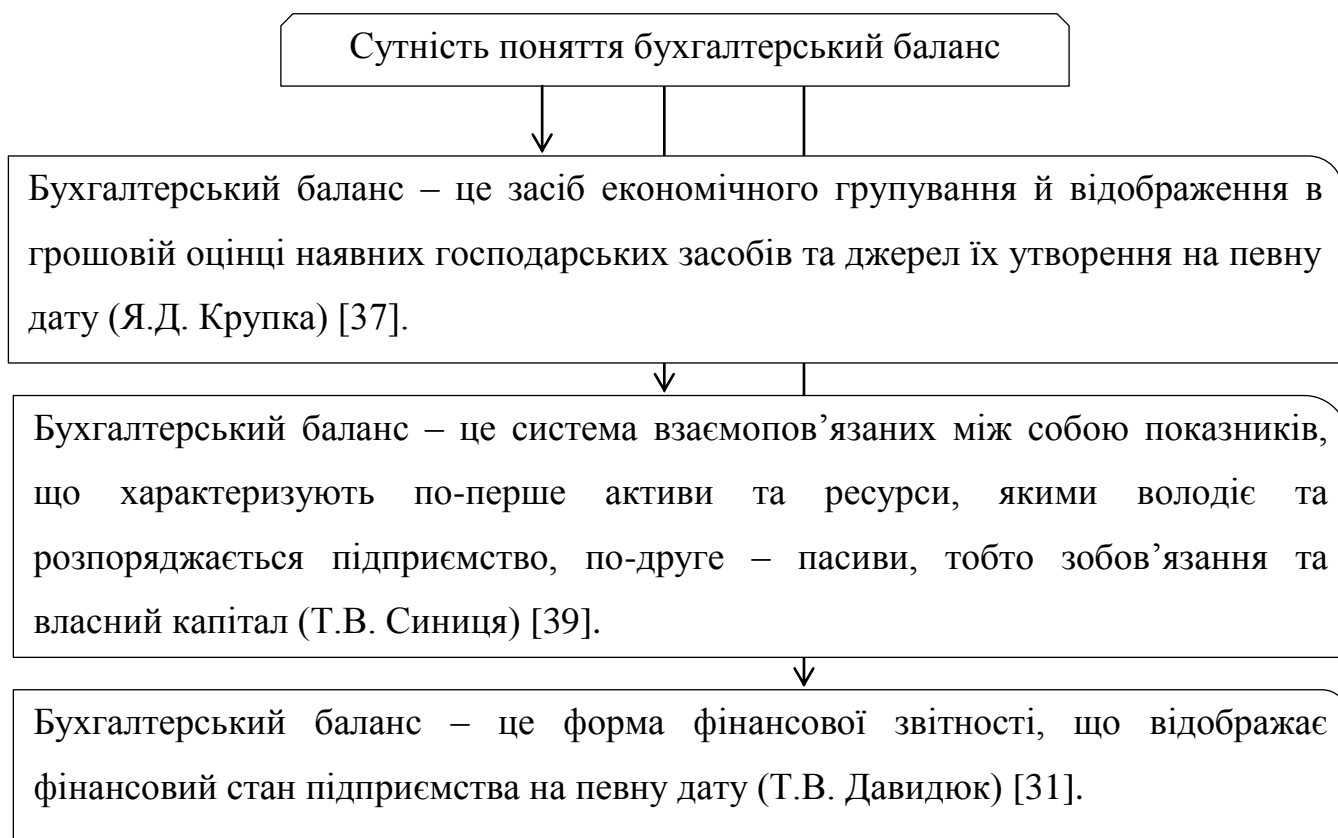

Рисунок 2.3 – Сутність поняття баланс

Існує чимало видів балансів, що мають різне значення та класифікаційні ознаки та наведені на рисунку 2.4.

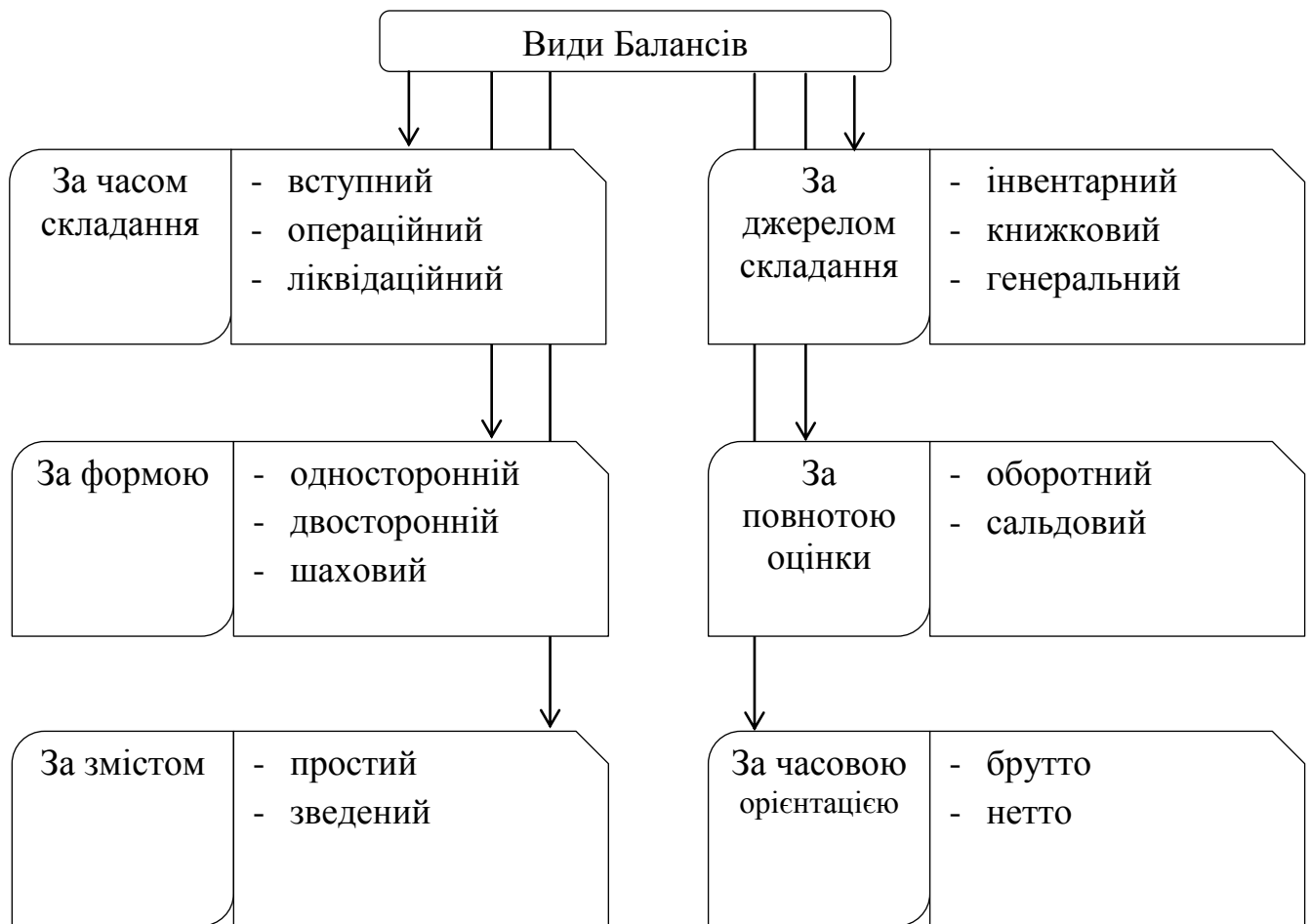

Рисунок 2.4 - Види Балансів

Баланс як форма фінансової звітності надає допомогу в управлінні підприємством, оскільки у стислій формі містить ключові аспекти діяльності (рисунок 2.5).

У зв'язку з цим для забезпечення ефективності управлінських рішень інформація, наведена у балансі має відповідати наступним вимогам:

- дохідливість - легке сприйняття та доступність для користувача з відповідними знаннями.

- доречність - важливість, своєчасність та актуальність на момент прийняття рішення

- достовірність - відсутність помилок, що в цілому матимуть вплив на кінцевий результат

Рисунок 2.5 - Призначення балансу

– зіставність - можливість бути порівняної з інформацією попередніх періодів.

Дотримання даних вимог дозволяє забезпечити ефективні і своєчасні управлінські рішення.

2.2 Характеристика балансу як основної форми фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан) є основною формою фінансової звітності. Подвійна назва даного звіту обумовлена вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності [45].

Метою складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) є забезпечення зовнішніх і внутрішніх користувачів повною, об'єктивною, правдивою та

неупередженою інформацією про фінансовий стан суб'єкта господарювання на певну дату.

Головне рівняння балансу представляє собою рівність активу та пасиву (рисунок 2.6).

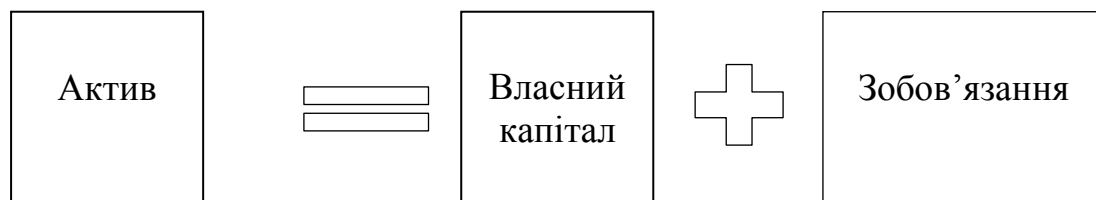

Рисунок 2.6 - Рівняння балансу

Ця рівність означає, що підсумок активу має дорівнювати сумі власного капіталу та зобов'язань, оскільки господарські засоби в балансі відображаються і в розділі активу, і в розділі пасиву, тільки групування їх в активі відбувається за видами і розміщенням, а в пасиві – за джерелами утворення і цільовим призначенням.

Рівняння балансу підтверджує аксіому – вартість активів не може перевищувати вартість пасивів і навпаки, тому що джерела, за рахунок яких одержано майно, повинні бути рівними його вартості [46].

Ця рівність непорушна та незмінна, і є особливістю балансу, як форми звітності, що дозволяє швидко перевірити правильність її заповнення шляхом зіставлення активу та пасиву.

Баланс складається за певні звітні періоди наростаючим підсумком.

Початковою датою періоду, за який формується баланс, за умови, що звітний період на підприємстві - календарний рік, є 1 січня звітного року, а кінцевою - 31 грудня того ж року.

Проміжні звітні періоди – це квартали року, за які складається баланс (рисунок 2.7).

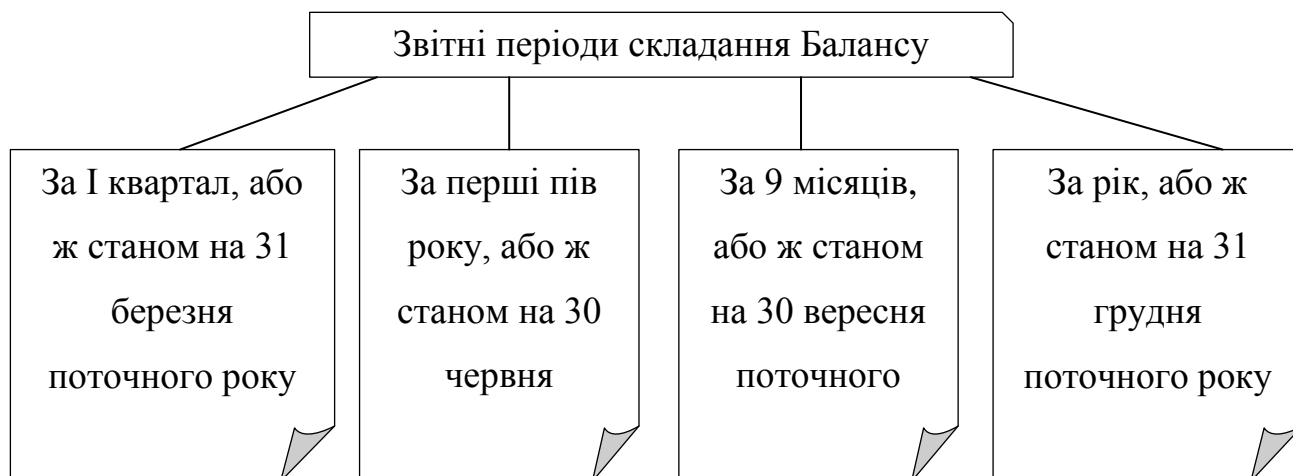

Рисунок 2.7 - Звітні періоди складання Балансу

Баланс необхідний для здійснення прогнозуючої та контрольної функції.

За допомогою балансу керівництво може відстежувати етапи виконання поставлених завдань, проектів, планів, робити прогнози, аналізувати хід діяльності, виявляти ті ділянки господарської діяльності, де є проблеми.

Крім того, баланс є документом, до якого звертаються кредитори та банківські установи при розгляді надання можливості видачі підприємству кредиту.

Варто зазначити, що на баланс є предметом уваги податкових, фінансових органів, інвесторів, учасників.

З облікової точки зору, баланс представляє собою двосторонню таблицю. В лівій частині балансу відображається інформація про види господарських засобів - активи, в правій – про джерела їх утворення - пасиви.

Структура балансу наведена на рисунку 2.8.

Призначення та зміст кожного з розділів активу та пасиву балансу [7] наведено на рисунку 2.9.

Структура Балансу (Звіту про фінансовий стан)

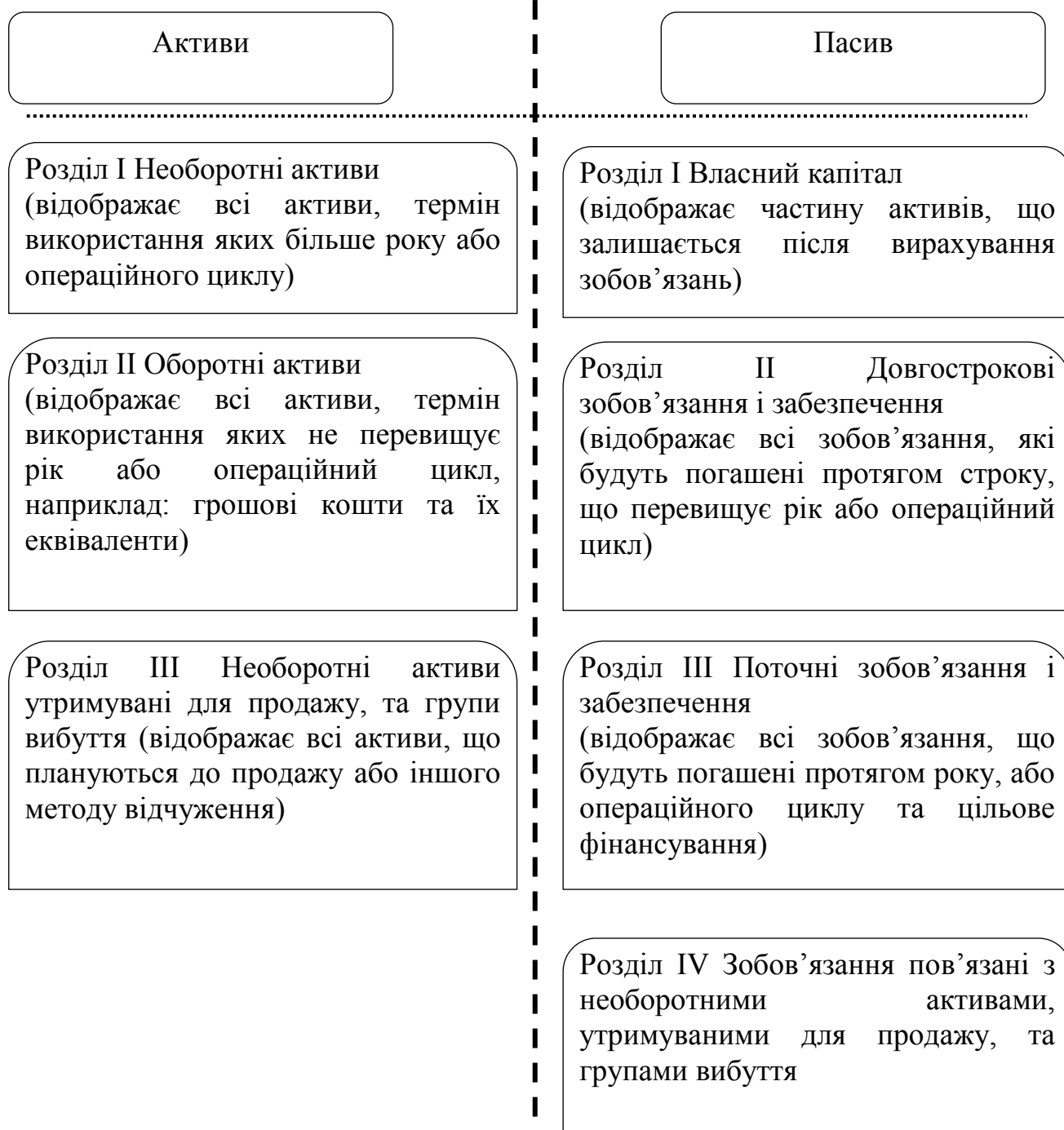

Рисунок 2.8 - Структура Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Зміст розділів Балансу

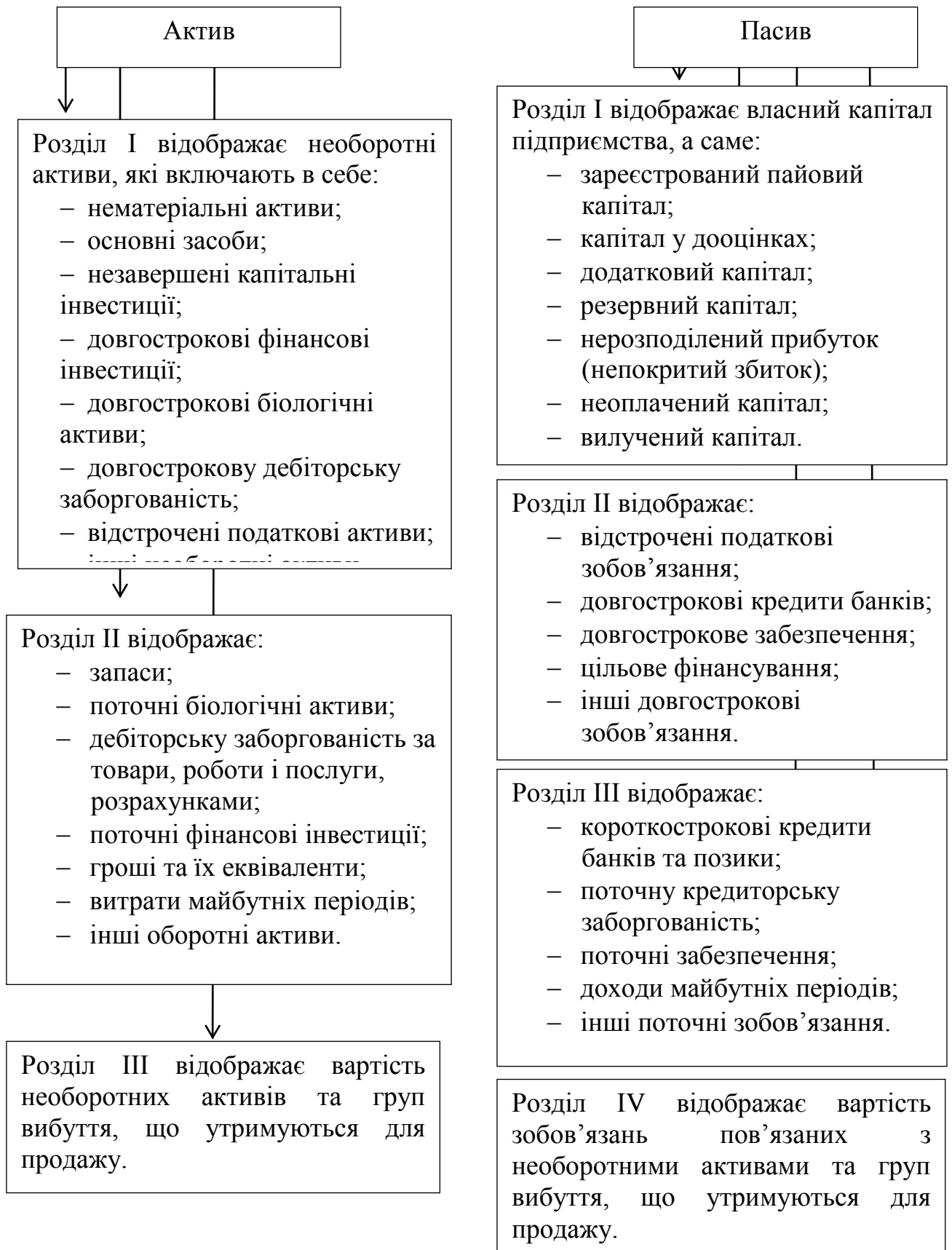

Рисунок 2.9 - Зміст розділів Балансу

Баланс є простим в заповненні звітом. Основою для його формування виступають залишками на аналітичних та синтетичних рахунках головної книги на визначену дату. Кінцеве сальдо по кожному рахунку Головної книги відображається у відповідній статті балансу. Таким чином основним джерелом інформації для складання балансу є головна книга. Тому особливістю балансу є співпадання здебільшого кількості назв і змісту статей балансу з назвами бухгалтерських рахунків. Це дозволяє бухгалтерам легко знаходити відповідність між рахунками та рядками звітності, мінімізує час відображення даних, спрощує процес формування звіту.

Бухгалтерський баланс варто складати в послідовності, представленій на рисунку 2.10.

При заповненні балансу важливим моментом є перенесення інформації про вартісні показники кожної статті за попередній звітний період в графу «На початок звітного періоду». Дані за поточний період відображаються в графі «На кінець звітного періоду».

По завершення формуванню балансу необхідно порахувати підсумок активу та пасиву шляхом сумування показників по розділах. Показником правильно складеного балансу буде рівність активів та пасивів. Згідно вітчизняного законодавства підприємства складають баланс-нетто, до загального підрахунку не включається знос, резерв сумнівних боргів, власний та неоплачений капітал. Дані в наведених статтях не додаються, а віднімаються від загального підсумку та відображаються зі знаком мінус.

Підприємства зобов'язані подавати баланс у складі квартальної та річної фінансової звітності органам, до сфери управління яких вони відносяться, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам), органам виконавчої влади та іншим користувачам.

Баланс підприємств не є комерційною таємницею, крім випадків, передбачених законодавством.

Датою подання балансу підприємством вважається день фактичної його передачі за належністю, а у разі надсилання його поштою – дата

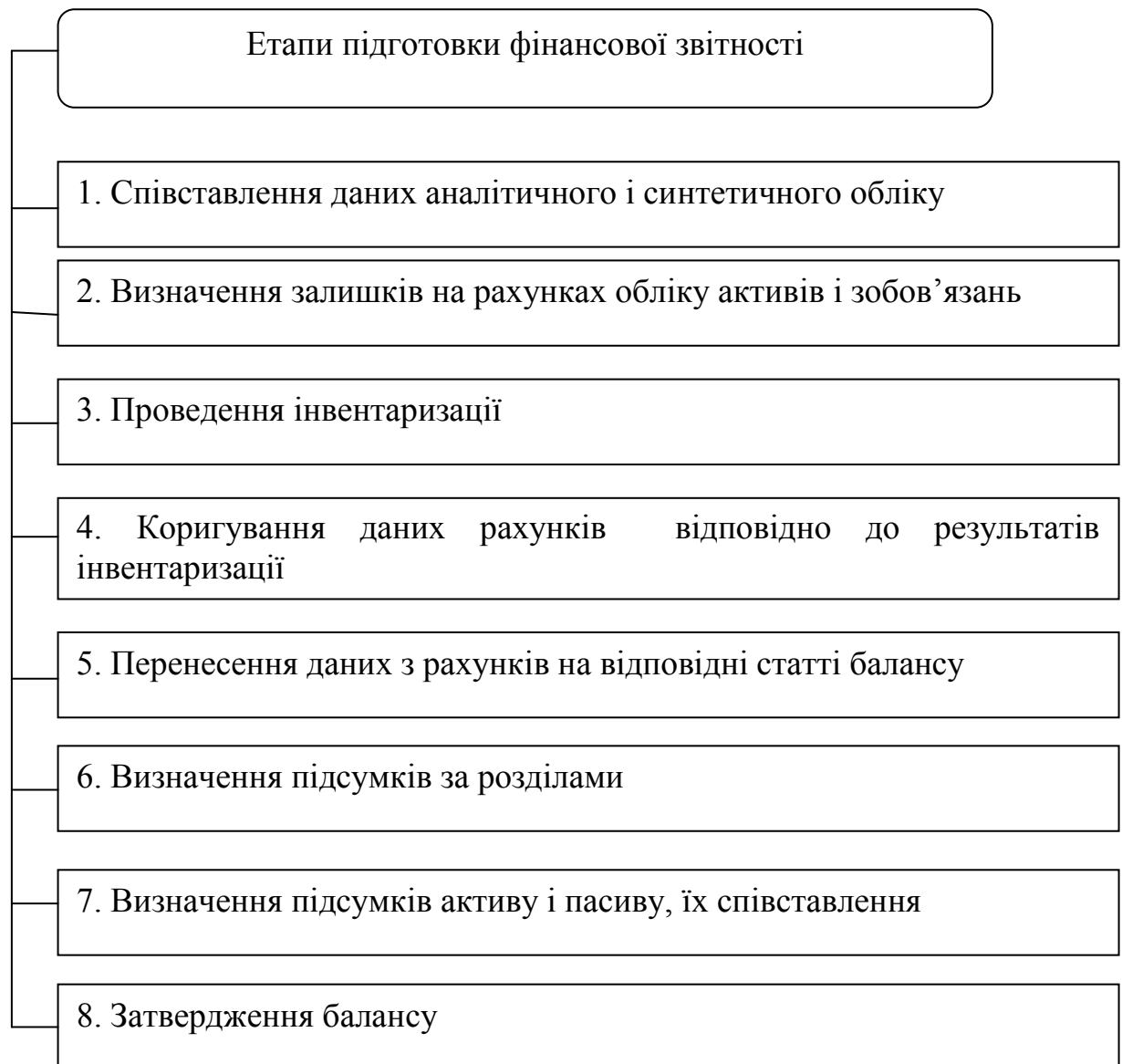

Рисунок 2.10 - Основні етапи підготовки балансу

одержання адресатом, зазначена на штампелі підприємства зв'язку. Якщо дата подання звітності - це неробочий день, термін подання переноситься на наступний робочий день.

Складанню річного балансу обов'язково передуює проведення інвентаризації активів та зобов'язань підприємства [1].

Бухгалтерський баланс надає інформацію про економічні ресурси підприємства, його фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність, що необхідно для визначення фінансового стану підприємства

Оцінка ліквідності активів підприємства здійснюється шляхом

розрахунку показників, де в чисельнику наводять дані активів за ступенем їх ліквідності (кошти та їх еквіваленти, оборотні активи, необоротні активи), а у знаменнику – дані про поточні зобов'язання підприємства.

Оцінка фінансової стійкості (залежності) підприємства здійснюється шляхом зіставлення розділів пасиву балансу: власного капіталу і позикових коштів (довгострокових і поточних), тобто визначення співвідношення між джерелами власних і залучених коштів. Допоміжним є показник частки власного капіталу в активах підприємства.

Баланс дає змогу розрахувати вартість власних оборотних активів, що необхідно для здійснення контролю за їх використанням, та показник ефективності використання активів, що дає оцінку результатам господарської діяльності підприємства.

Інформація про економічні ресурси, контрольовані підприємством і здатність його в минулому змінювати ці ресурси є корисною для визначення спроможності підприємства генерувати грошові кошти та їх еквіваленти у майбутньому. Структура капіталу, представлена в балансі, потрібна для прогнозування майбутніх потреб у позиках, розподілу майбутніх прибутків та потоків грошових коштів серед власників підприємства, визначення ймовірності залучення фінансів у майбутньому. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства застосовуються для прогнозування спроможності підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Ліквідність свідчить про наявність грошових коштів у найближчому майбутньому після виконання фінансових зобов'язань даного періоду. Наявність грошових коштів упродовж більшого періоду часу для вчасного виконання фінансових зобов'язань свідчить про платоспроможність підприємства.

Отже, Баланс (Звіт про фінансовий стан) є першим та обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання фінансовим звітом, що містить дані по всіх ключових рахунках обліку та характеризується невисокою складністю

форсування та можливістю негайного визначення правильності його заповнення шляхом зіставлення активів та пасивів.

2.3 Порядок складання балансу і зміст його статей

Форму балансу підприємства та зміст його статей визначено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Баланс включає заголовок, основні її елементи (класи) та підкласи. У заголовку наводиться:

- назва підприємства, його організаційно-правова форма та місцезнаходження;
- назва звіту;
- дата, на яку складено звіт;
- валюта, в якій складено звіт та рівень її точності.

Елементами балансу, безпосередньо пов'язаними з визначенням фінансового стану підприємства та змін в ньому, є:

- 1) активи. Актив визнається та відображається в балансі за умови, що:
 - оцінка його може бути достовірно визначена;
 - у майбутньому очікується отримання економічних вигод, пов'язаних з його використанням.

- 2) зобов'язання. Зобов'язання визнається та відображається в балансі за умови, що:

- його оцінка може бути достовірно визначена;
- існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення;

- 3) власний капітал визнається і відображається в балансі одночасно з відображенням активів чи зобов'язань, які призводять до його зміни.

Активи і зобов'язання не підлягають згортанню, за винятком випадків, передбачених окремими стандартами.

Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та

власного капіталу.

Можна сказати, що актив – це система показників, які відображають склад і розміщення засобів господарства, згрупованих у якісно однорідні групи; пасив балансу – це система показників, які відображають джерела утворення й цільове призначення засобів господарства, також згрупованих в якісно однорідні групи. З погляду політичної економії пасив є сумою вартостей, отриманих із різних джерел, а актив – це конкретні форми існування цих вартостей.

У порівнянні зі звітними формами баланс містить найбільшу кількість показників. Господарські засоби та джерела їх утворення групуються в балансі за економічно однорідними групами – статтями балансу.

До кожної статті балансу включаються однакові за економічним змістом засоби господарства чи джерела їх утворення. Статті балансу мають загальну назву, окремий код, їх записують окремими сумами.

Статті бухгалтерського балансу поділяють на активні (ті, що розміщені в активі балансу) і пасивні (ті, що розміщені у пасиві балансу). Статті активу завжди характеризують господарські засоби: основні засоби, запаси, кошти, дебітори та ін. Статті пасиву завжди характеризують джерела власних і залучених коштів: статутний капітал, прибуток, кредити банку, розрахунки з постачальниками тощо.

Статті балансу розподіляються на однойменні та комплексні. Однойменні статті відображають стан якогось одного виду господарських засобів чи джерел їх утворення.

Кількість статей балансу не регламентується нормативними актами, але їх має бути стільки, щоб відобразити стан майна не тільки в цілому, а й згідно з його галузевими особливостями, щоб створити передумови для забезпечення контролю за збереженням майна, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, бути важливим джерелом інформації для аналізу та управління діяльністю підприємства. У зв'язку з цим Міністерство фінансів України розробляє та

затверджує номенклатуру статей балансу, погоджуючи її з Держкомстатом України.

Для одержання узагальнених даних про стан та використання господарських засобів статті об'єднують в групи та розділи.

Статті дають можливість усебічно оцінити діяльність підприємства. А щоб ця оцінка була об'єктивною, треба дотримуватись єдності в оцінці самих статей балансу. Оцінку статей балансу регламентовано Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], а також відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [П(С)БО], затвердженими Міністерством фінансів України.

Об'єднання статей балансу в економічно однорідні групи не є завершальним процесом їх групування. Усі статті балансу ще згруповують у розділи, яких в активі є три, а в пасиві – чотири.

Отже, статті балансу згруповано так, щоб порівнюючи підсумки розділів активу і пасиву та окремих їх показників, можна було робити загальні висновки про фінансово-господарську діяльність підприємства.

Природа балансу потребує рівності його активу й пасиву. Це зумовлено тим, що і в активі, і в пасиві відображаються ті самі засоби. Звідси випливають такі правила:

- актив дорівнює пасиву балансу, тобто підсумки активу і пасиву мають бути однаковими;
- загальний підсумок активу дорівнює сумі показників всіх його статей;
- сума показників усіх статей активу дорівнює сумі показників усіх статей пасиву балансу.

Для забезпечення порівнянності даних у балансі підприємства наводяться дані на початок і кінець звітного періоду (у кварталних балансах) та на кінець звітного року.

Заповнення балансу повинно здійснюватися охайно, з дотриманням розрядності написання цифр. виправлення в балансі не допускаються. баланс

підписує керівник і головний бухгалтер, їх підписи мають бути ідентифіковані.

Основою для заповнення є бухгалтерські записи про залишки (сальдо) на кінець звітного періоду на синтетичних рахунках і субрахунках 1-6 класів Плану рахунків [6]. Усі ці записи повинні бути підтверджені відповідними первинними документами і відображати узагальнену інформацію про активи, капітал та зобов'язання підприємства на кінець звітного періоду.

Актив балансу складається з трьох розділів:

- 1) необоротні активи;
- 2) оборотні активи;
- 3) необоротні активи, утримуванні для продажу та групи вибуття.

Пасив балансу складається з чотирьох розділів:

- 1) власний капітал;
- 2) довгострокові зобов'язання та забезпечення;
- 3) поточні зобов'язання та забезпечення;
- 4) Зобов'язання за необоротними активами, утримуваними для продажу та групи вибуття.

Розділ I балансу містить інформацію про стан та структуру необоротних активів. Необоротні активи - це активи, які утримуються з метою використання їх у процесі діяльності підприємства більше 12 місяців, і не підлягають перепродажу.

До необоротних активів належать наступні статті.

Нематеріальні активи - відображається початкову та залишкову вартість нематеріальних активів та сума накопиченої амортизації (у дужках).

Незавершені капітальні інвестиції. - відображається сума інвестиції в незавершене будівництво бізнесу, включаючи вартість обладнання, придбане для монтажу, та сума авансових платежів, пов'язаних з капіталовкладеннями;

Основні засоби - надає інформацію про вартість власних та орендованих об'єктів на умовах фінансового лізингу (крім інвестиційних будівель), інтегровані комплекси нерухомості, їх залишкова вартість та сума

накопиченої амортизації (вказується в дужках). У цю статтю включається і вартість інших матеріальних основних фондів активи за їх залишковою вартістю.

Інвестиції в нерухомість - показується первісна та залишкова вартість інвестиційної нерухомості та сума її амортизації, тобто будівлі, споруди, що використовуються для отримання доходу від їх оренди.

Довгострокові біологічні активи - первісна вартість довгострокових біологічних активів, їх залишкова вартість та сума накопиченої амортизації

Довгострокові фінансові інвестиції – тобто ті, які відповідно до П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» обліковуються за методом участі в капіталі, а інші відображаються окремо.

Довгострокова дебіторська заборгованість – борги юридичних та фізичних осіб, які будуть погашені після дванадцять місяців з дати балансу.

Відстрочені податкові активи - сума податку на прибуток, що підлягають відшкодуванню в наступних звітних періодах через формування тимчасової різниці між бухгалтерською та податковою базою їх оцінки [40].

Інші необоротні активи - ця стаття містить інформацію про залишок коштів на банківському рахунку, за яким існує ліміт використання та непогашена довгострокова дебіторська заборгованість.

Для розрахунку загальної суми першого розділу активів Балансу береться залишкова вартість нематеріальних активів, основних засобів та довгострокових біологічних активів. Залишкова вартість визначається як різниця між первісною вартістю та сумою амортизації (накопиченого зносу), яка вказується в дужках.

Друга частина балансу активів (звіту про фінансовий стану) містить інформацію про наявність оборотних активів.

Оборотні активи - грошові кошти їх еквіваленти, а також інші активи, призначені для продажу або споживання протягом операційного циклу або дванадцять місяців з дати балансу. Вони включають наступні статті.

Запаси – виробничі запаси; поточні біологічні активи; незавершене виробництво; готова продукція; товари.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги - борги покупців та покупців за продукцію, товари або виконані роботи або послуги, що ними надаються (за чистою вартістю реалізації, тобто за вирахуванням резерву сумнівних боргів), за винятком боргу, забезпеченого векселем, якщо така інформація надана у додатковому рядку.

Дебіторська заборгованість за розрахунками, що включає:

- заборгованість за виданими авансами.;
- заборгованість за розрахунками з бюджетом.;
- заборгованість з податку на прибуток.

Інша поточна дебіторська заборгованість - включає всі види поточної дебіторської заборгованості, крім перерахованих вище..

Поточні фінансові інвестиції - фінансові інвестиції, термін погашення яких не перевищує одного року (дванадцять місяців) з дати балансу.

Вони включають:

- короткострокові цінні папери, вільно конвертовані на ринку;
- казначейські векселі та депозитні сертифікати з терміном дії більше трьох місяців, але не більше дванадцяти місяців з дати балансу;
- інші короткострокові боргові цінні папери;
- інші цінні папери, зокрема деривативи, придбані з метою продажу на термін не більше одного року.

Пасиви групуються за ступенем терміновості їх сплати наступним чином.

Власний капітал - це решта частини активів компанії після вирахування своїх зобов'язань. Визначається як різниця між вартістю його активи та пасиви.

Власний капітал є основою для започаткування та управління господарською діяльністю будь-якої компанії. Найважливіші функції, які він

виконує це: самодостатність, незалежність, розподіл і перерозподіл доходів (прибутку) та активів, довгострокове фінансування, платоспроможність.

Власний капітал відображають статті розділу I пасиву балансу:

- «Зареєстрований пайовий капітал»;
- «Капітал у дооцінках»;
- «Додатковий капітал»;
- «Резервний капітал»;
- «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток».

Зобов'язання відображаються в балансі, якщо можна достовірно визначити його оцінку.

Вони включають довгострокові і поточні зобов'язання.

Зобов'язання зі строком погашення понад дванадцять місяців з дати називаються довгострокові [34].

Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» та статуту, компанія може створити такі види забезпечення:

- для оплати чергової відпустки працівникам;
- на заохочувальні виплати;
- для виконання гарантійних зобов'язань;
- додаткового пенсійного забезпечення;
- навчання працівників тощо.

Інформація про стан боргів та забезпечення відображаються в окремих статтях для кожного з їх типів.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення представлені у розділі II балансу (Звіт про фінансовий стан). Довгострокові зобов'язання та забезпечення включають:

- відстрочені податкові зобов'язання;
- довгострокові позики (позики) від банку;
- інші довгострокові зобов'язання;
- довгострокове забезпечення;

– цільове фінансування.

Усі довгострокові зобов'язання, за якими нараховуються відсотки відображаються на сьогодні в балансі (звіті про фінансовий стан) за теперішньою вартістю.

Стаття «Відстрочені податкові зобов'язання» - відображається сума податку на прибуток, що підлягає сплаті у майбутніх періодах, який формується через різницю в часі між бухгалтерською та податковою базами оцінок. Відстрочені податкові зобов'язання виникають, коли бухгалтерський податок на прибуток, зазначений у звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) перевищує вказаний податок, що підлягає сплаті відповідно до чинного податкового законодавства [29].

Стаття «Довгострокові банківські позики» - вказується сума боргу від компанії до банків за позики (кредити), отримані від них, а період повернення (відшкодування) перевищує дванадцять місяців з дати балансу.

Стаття «Інші довгострокові зобов'язання» - показує суму довгострокових зобов'язань, які не можуть бути включені до інших статей цього розділу, зокрема зобов'язання щодо фінансової оренди, довгострокова заборгованість компанії за зобов'язанням із залученням позикових коштів, на які нараховуються відсотки.

Стаття «Довгострокові забезпечення» - вказується сума довгострокових забезпечень бізнесу.

Стаття «Цільове фінансування» -сума залишків коштів, отриманих, але не витрачених від цільового надходження та цільового фінансування.

Поточні зобов'язання та забезпечення відображаються в розділі III пасиву балансу (Звіт про фінансовий стан) та включають:

- короткострокові банківські позики - вказується загальна сума короткострокових позик (кредитів) банку;
- поточна кредиторська заборгованість за:

– довгострокові зобов'язання - відображається сума зобов'язань компанії за довгострокову заборгованість, що буде оплачена у поточному звітному році;

– товари, роботи, послуги - відображаються в обігу на дату балансу суми боргу компанії перед постачальниками (підрядниками) для придбання товарів, робіт, послуг тощо;

– розрахунки з бюджетом - відображає загальну суму податків та обов'язкових платежі, що підлягають перерахуванню до бюджету.

– страхові розрахунки - сума несплаченого боргу організації із загальнообов'язкового соціального страхування;

– розрахунки із заробітної плати - поточна сума кредиторської заборгованості заборгованість із заробітної плати.

Поточні забезпечення - ця стаття містить інформацію про створення забезпечення, що підлягає погашенню протягом звітного періоду, включаючи забезпечення на оплату чергової відпустки, матеріальної допомоги тощо.

Доходи майбутніх періодів – ця стаття включає суму доходу накопиченого протягом поточного або попереднього звітного періоду, які визнаються у наступних звітних періодах [32].

Інші поточні зобов'язання ця стаття містить інформацію про загальну суму інших поточних зобов'язань, які не були включені до вищезазначених статей поточних зобов'язань.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Аналіз показників фінансової звітності: сутність, мета, завдання, джерело інформації.

Фінансове становище підприємства — це комплексне поняття, що виникає внаслідок взаємодії всіх елементів фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-економічних факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансові ресурси. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної, фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливає вся ця підприємницька діяльність. Перш за все, на фінансове становище підприємства позитивно впливає безперебійне виробництво та збут високоякісної продукції.

Це визначає необхідність і практичну важливість системної оцінки фінансового стану підприємства, що відіграє важливу роль у забезпеченні його фінансової стійкості.

Таким чином, фінансове становище є однією з найважливіших характеристик будь-якого бізнесу. Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва та посилення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства та виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банківськими та іншими установами. [51].

Фінансовий стан підприємства слід оцінювати системно і комплексно з використанням різноманітних аналітичних методів, прийомів і методів. Це дозволить критично оцінити фінансові результати підприємства як у статичному за певний період, так і в динамічному – за певну кількість періодів, дозволить виявити «болючі точки» у фінансовій діяльності та шляхи більш ефективного використання фінансових ресурсів, їх

раціональний розподіл. Неефективне використання фінансових ресурсів призводить до низької кредитоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих збоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства, загроза економічних санкцій [22].

Основними завданнями аналізу фінансової ситуації є:

- вивчення прибутковості та фінансової стійкості підприємства;
- вивчення ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка позиції компанії на фінансовому ринку та кількісна оцінка її конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його положення на ринку цінних паперів;
- визначити ефективність використання фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану компанії є необхідним кроком для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення компаній.

Характеристики зовнішнього фінансового аналізу такі:

- спрямованість аналізу на зовнішню публічну звітність компанії;
- множинність об'єктів користувача;
- різноманітність цілей та інтересів суб'єктів аналізу;
- максимальна відкритість результатів аналізу для користувачів.

Основним змістом зовнішнього фінансового аналізу, який здійснюють партнери компанії, контролюючі органи на підставі публічної фінансової звітності, є:

- аналіз показників абсолютного прибутку;
- аналіз показників рентабельності;

- аналіз фінансового стану, фінансової стійкості, стабільності підприємства, його платоспроможності та ліквідності балансу;
- аналіз ефективності використання позикового капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства.

На відміну від внутрішнього аналізу, відповідні компоненти зовнішнього аналізу більш формалізовані та менш деталізовані. Різниця у змісті зовнішнього та внутрішнього аналізу обумовлена відмінністю носія інформації та завдань, які вирішують ці два види аналізу.

Основним змістом внутрішнього (традиційного) аналізу фінансового стану підприємства є:

- аналіз власності (капіталу) підприємства;
- аналіз фінансової стійкості та стабільності компанії;
- оцінка комерційної діяльності підприємства;
- аналіз динаміки прибутку та рентабельності підприємства та факторів, що впливають на них;
- аналіз платоспроможності підприємства;
- оцінка використання інвестованих активів та капіталу;
- аналіз власних фінансових ресурсів;
- аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз самоокупності підприємства.

Цей аналіз проводиться аналітиками компанії і базується на широкій базі інформації, включаючи оперативні дані.

Традиційна практика аналізу фінансового стану підприємства виробила певні прийоми та методи його здійснення.

Так, при аналізі фінансового стану підприємства можуть використовуватися різноманітні аналітичні методики, методи і моделі, їх кількість і обсяг залежать від конкретних цілей аналізу і визначаються його цілями в кожному конкретному випадку.

Підсумовуючи суть оцінки фінансового стану підприємства, слід підкреслити, що необхідність і важливість такої оцінки зумовлена

необхідністю системного аналізу та вдосконалення ринкових відносин, переходу на самоокупність, самофінансування. , необхідність покращення фінансових ресурсів та пошук резервів у цій сфері для зміцнення фінансової стійкості підприємства.

3.2. Аналіз фінансового стану підприємства.

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, що відображають процес формування та використання його фінансових ресурсів. В умовах ринкової економіки фінансове становище підприємства фактично відображає кінцеві результати його діяльності.

Фінансовий аналіз компанії складається з трьох взаємопов'язаних розділів:

перший - аналіз ліквідності підприємства;

другий – аналіз фінансової стабільності;

третій - аналіз ділової активності.

Аналіз ліквідності підприємства.

Ліквідність балансу визначається ступенем покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у фонди відповідає строку погашення зобов'язань. Чим раніше будь-який тип активів може прийняти форму грошей, тим вище його ліквідність. Грошові кошти мають абсолютну ліквідність [25].

Аналіз ліквідності балансу складається з порівняння статей активів, згрупованих за ліквідністю та ранжованих у порядку зменшення ліквідності, зі статтями зобов'язань, згрупованими за строками погашення та ранжованими за строками погашення.

Якщо активів у такому порівнянні достатньо, то залишок ліквідний, а бізнес платоспроможний. В іншому випадку залишок є неліквідним і підприємство вважається неплатоспроможним.

При дотриманні цих умов залишок вважається абсолютно ліквідним. При порушенні однієї або кількох умов ліквідність відрізняється від абсолютної. При цьому нестача коштів по одній групі активів компенсується їх перевищенням в іншій групі лише за вартістю, оскільки в реальній платіжній ситуації менш ліквідні активи не можуть замінити більш ліквідні.

Тотожність активів і пасивів балансу наперед визначає результат порівняння четвертої групи, що характеризується «збалансованістю». Тому важливо порівняти результати перших трьох груп.

Результати порівняння перших двох груп свідчать про поточну ліквідність, третьої групи - про перспективну, оскільки тут враховуються майбутні доходи та витрати.

Залежно від ступеня ліквідності, тобто швидкості перетворення в фонди, активи підприємства поділяються на такі групи:

- найбільш ліквідні активи (A1) - суми для всіх елементів фонду, які можна використовувати для негайного виконання звичайних розрахунків. До цієї групи належать також короткострокові фінансові вкладення (цінні папери).

- активи швидкого продажу (A2) - активи, для перетворення яких в готівку потрібен час. Ця група може включати дебіторську заборгованість (виплати якої очікуються протягом 12 місяців після дати закриття), інші оборотні активи.

- повільні активи (A3) - найменш ліквідні активи - це запаси, дебіторська заборгованість (виплати якої очікуються більше ніж через 12 місяців після дати закриття), довгострокові фінансові інвестиції тощо.

- активи, що важко продаються (A4) - активи, призначені для використання в господарській діяльності протягом відносно тривалого періоду часу. До цієї групи можна віднести статті 1 розділу активів балансу «Необоротні активи», за винятком статей, які належать до попередньої групи.

У таблиці 3.1 активи ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки відповідно згруповані за групами ліквідності.

Таблиця 3.1 - Активи ФГ «Лотос» за 2020-2021, відповідно згруповані за групами ліквідності:

Майно підприємства	2020 р		2021 р	
	Сума, тис. грн	% до загального підсумку балансу	Сума, тис. грн	% до загального підсумку балансу
1	2	3	4	5
Найбільш ліквідні активи А1	1,0	0,01	4,0	0,01
Активи, що швидко реалізуються А2	34578,0	39,75	124455,0	83,34
Активи, що повільно реалізуються А3	42678,0	49,07	17090,0	11,44
Активи, що важко реалізуються А4	9714,0	11,17	7786,0	5,21
Разом	86972,0	100	149335,0	100

Зобов'язання на балансі за ступенем збільшення строків погашення групуються так:

- найбільш термінові зобов'язання (П1) - кредиторська заборгованість, виплати дивідендів, інші поточні зобов'язання.

- короткострокові зобов'язання (Р2) - короткострокові банківські позики та інші позики, що підлягають погашенню протягом 12 місяців з дати закриття.

- довгострокові борги (П3) - довгострокові позики та інші довгострокові борги - стаття 3 зобов'язань на стороні пасиву балансу «Довгострокові борги».

- постійні зобов'язання (П4) - Статті 1 і 2 розділу пасиву балансу.

У таблиці 3.2. Зобов'язання ФГ «Лотос» на 2020-2021 роки згруповані за групами ліквідності:

Таблиці 3.2. - Пасиви ФГ «Лотос» за 2020-2021роки згруповані за групами ліквідності

Майно підприємства	2020 р		2021 р	
	Сума, тис.грн	% до загально го підсумк у балансу	Сума, тис.грн	% до загально го підсумк у балансу
1	2	3	4	5
Найбільш термінові зобов'язання П1	16601,0	20,0	5526,0	3,7
Короткострокові пасиви П2	8582,0	9,0	0	0
Довгострокові пасиви П3	-	-	-	-
Постійні пасиви П4	61722,0	71,0	143809 ,0	96,3
Разом	86972,0	100	149335 ,0	100

У балансі ФГ «Лотос» за 2020-2021роки виконуються такі умови

2020 рік:

$$1,0 (A1) \leq 16601,0(P1)$$

$$34578,0(A2) \geq 8582,0(P2)$$

$$42678,0(A3) \geq 0 (P3)$$

$$9714,0(A4) \leq 61722,0(P4)$$

2021 рік

$$4,0 (A1) \leq 5526,0(P1)$$

$$124455,0(A2) \geq 0 (P2)$$

$$17090,0 (A3) \geq 0 \text{ (ПЗ)}$$

$$7786,0(A4) \leq 143809,0(\text{П4})$$

У 2020 році компанія є найбільш фінансово стабільною за досліджуваний період, оскільки виконано 3 умови ліквідності з 4. Але залишок все ще не повністю ліквідний. Це означає, що у компанії ФГ «Лотос» на 2020-2021 роки не вистачає оборотних активів для погашення зовнішніх боргів.

Найчастіше в процесі аналітичної роботи використовуються наступні показники ліквідності:

- 1) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- 2) коефіцієнт форвардної ліквідності;
- 3) коефіцієнт загальної ліквідності;
- 4) коефіцієнт мобільності активів;

Коефіцієнти ліквідності характеризують здатність підприємства погасити (оплатити) свої поточні зобов'язання протягом відповідного періоду. Підприємство вважається ліквідним, якщо воно здатне виконати свої короткострокові зобов'язання шляхом продажу оборотних активів. Оборотні активи включають оборотні активи та відстрочені витрати. Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які мають бути погашені протягом операційного циклу бізнесу або протягом 12 місяців з дати закриття. До них належать зобов'язання у розділі IV зобов'язань балансу та частина доходів майбутніх періодів, які будуть погашені протягом 12 місяців з дати закриття.

Показники ліквідності компанії ФГ «Лотос» на 2020-2021 роки.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – це співвідношення між сумою грошових коштів та їх еквівалентів та поточних зобов'язань. Показує, скільки поточних зобов'язань компанії можна погасити на певну дату за один день.

у 2020 році - 0,0004

2021 - 0,001

Норма цього показника 0,2-0,3. Ліквідність підприємства можна вважати недостатньою, оскільки коефіцієнт абсолютної ліквідності досягає значення 0-0,03 грн/грн. Тобто підприємство не може погасити борг у конкретну дату за один день.

Коефіцієнт форвардної ліквідності. Розраховується як відношення високоліквідних оборотних активів до короткострокових зобов'язань. Високоліквідні оборотні активи включають грошові кошти, поточні фінансові інвестиції та звичайну дебіторську заборгованість.

У 2020 році - 1,32

2021 - 12.48

Цей показник рекомендується в межах від 0,5 до 1,0. Характеризує рівень платоспроможності підприємства за період діяльності через 30-40 днів. Ліквідність підприємства вважається достатньою, якщо коефіцієнт швидкої ліквідності знаходиться на рівні 0,15 - 0,8 грн/грн. У компанії ФГ «Лотос» цей показник у 2020-2021 роках перевищує необхідну величину, через великий обсяг дебіторської заборгованості, яка у 2021 році має тенденцію до зростання.

Коефіцієнт загальної ліквідності. Це співвідношення між сумою оборотних активів і поточних зобов'язань.

У 2020 році - 3.06

У 2021 році - 25,62

Норма цього показника встановлена на рівні 2 - 2,5, тобто коефіцієнт показує, що в 2020 році 3,06 грн оборотних активів підприємства становитиме одну гривню поточних зобов'язань; у 2021 році 25,62 гривні оборотних активів підприємства становитимуть одну гривню поточних зобов'язань. Рівень ліквідності підприємства достатній.

Показник мобільності активів. Розраховується як співвідношення між оборотними активами та сумою активів на кінець року.

У 2020 році – 0,51

2021 році – 0,95

Цей показник має бути $>0,5$. У 2020-2021 роках ця вимога виконується, що є задовільним.

Іншими словами, можна зробити висновок, що підприємство в цілому недостатньо ліквідне – про що свідчать показники абсолютної та загальної ліквідності на 2020-2021 роки.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість (таблиця 3.3, рисунок 3.1). Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння та використання його активів. Цей ступінь незалежності можна оцінити за різними критеріями:

- рівень охоплення матеріальних оборотних коштів (запасів) стабільними джерелами фінансування;
- платоспроможність компанії (її потенційна здатність покрити строкову заборгованість мобільними активами);
- частка власних або стабільних джерел у загальних джерелах фінансування.

Сукупність абсолютних і відносних показників фінансової стійкості, що враховує нормативні вимоги до характеристик фінансового стану підприємства, відповідає зазначеним вище критеріям.

Коефіцієнт економічної незалежності (автономії) показує, яка частина власного капіталу становить активи компанії. Його оптимальне значення $\geq 0,5$. ФГ «Лотос» на 2020-2021 роки має можливість виконувати зовнішні зобов'язання власними активами. Коефіцієнт показує незалежність підприємства від джерел кредитування. Тобто у 2021 році обсяг власних активів, які можуть покрити зовнішні зобов'язання, зменшився на 0,5 порівняно з 2020 роком.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу вказує на частку позикових коштів у формуванні активів. Його оптимальне значення $< 0,5$. У 2021 році частка позикового капіталу зменшилася порівняно з 2020 роком на 0,05.

Таблиця 3.3 - Показники фінансової стійкості ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки

Показники	Роки		Абсолютне та відносне відхилення (+,-)	
	2020	2021	2020 р. від 2021 р.	2020 р. від 2021 р.
1	3	4	6	7
1. Коефіцієнт автономії ($\geq 0,5$)	0,57	0,62	+0,05	108,0
2. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу ($< 0,5$)	0,43	0,37	-0,06	86,0
3. Коефіцієнт фінансової залежності (< 2)	1,75	1,6	+0,15	91,0
4. Коефіцієнт фінансування (> 1)	1,33	2,6	+1,27	195,0
5. Коефіцієнт заборгованості (< 1)	0,71	0,6	-0,11	85,0
6. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	-	-	-
7. Коефіцієнт забезпеченості обігових засобів ($\geq 0,5$)	0,34	0,42	+0,08	123,5
8. Коефіцієнт маневреності ($> 0,5$)	0,43	0,45	+0,02	104,7
9. Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1	1	-	-

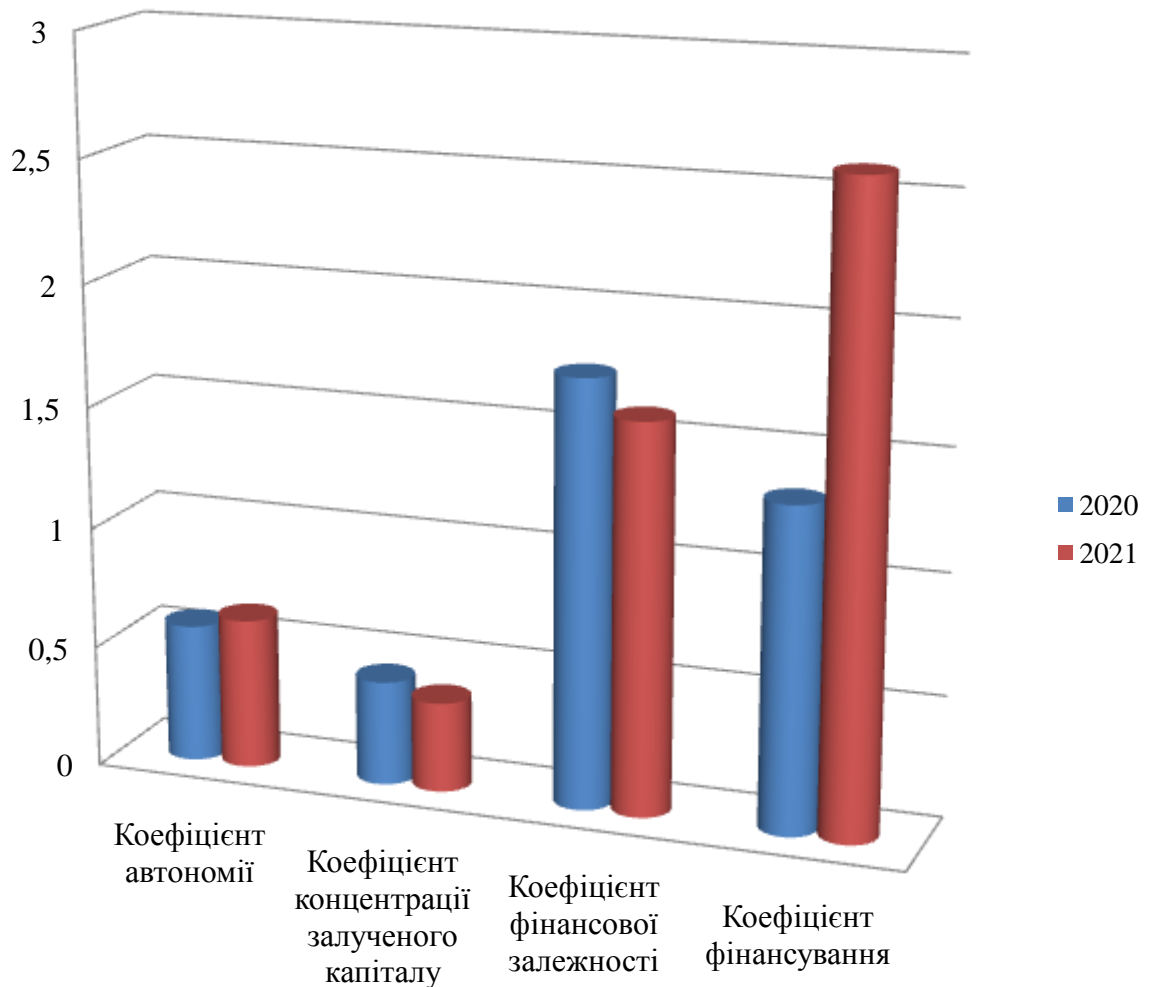

Рисунок 3.1 – Динаміка показників фінансової стійкості ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки

Оптимальне значення коефіцієнта фінансової залежності < 2 . Коефіцієнт показує, що у 2020 році на одиницю власного капіталу припадає 1,75 одиниці сукупних джерел.

Коефіцієнт фінансування показує, що його оптимальне значення > 1 .

Швидкість закінчення. Його оптимальне значення — < 1 , тобто в 2020 році компанія залучила 0,7 тис. грн. позикових коштів на фінансування поточної діяльності на 1 тис. грн. чисто, тобто на 0,1 менше, ніж у 2021 році.

Коефіцієнт оборотного капіталу вказує на частку власного капіталу підприємства, вкладеного в оборотні кошти. Його оптимальне значення $\geq 0,5$.

Коефіцієнт маневреності визначається як співвідношення між власними оборотними коштами та власним капіталом. Його оптимальне значення $> 0,5$. Цей коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу підприємства інвестована в оборотні кошти.

Коефіцієнт короткострокової заборгованості виражає частку поточних зобов'язань підприємства в загальній сумі зобов'язань. Частка підприємства в поточних зобов'язаннях становить 100%.

Рейтинг ділової активності підприємства. Фінансовий стан підприємства безпосередньо залежить від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи підприємства, перетворюються на реальні гроші [26]. Стан ділової активності підприємства характеризується такими показниками:

Оборот дебіторської заборгованості.

Дохід від кредиторської заборгованості.

Обертання запасів.

Середній термін збору.

Середня тривалість розрахунків з кредиторами.

Середній термін зберігання.

Період обертання готівки.

Ці показники, розраховані для ФГ «Лотос», наведені в таблиці 3.4.

У таблиці 3.4 наведено коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, який показує, у скільки разів на рік збільшуються гроші, вкладені в розрахунки. У 2020 році його значення становило 2,57, а в 2021 році зросло на 5,83. Це позитивно, тому що чим вища ставка, тим краще, оскільки компанія швидше отримує оплату за рахунками.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує збільшення або зменшення торгового кредиту, наданого компанії. У компанії ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки цей показник має тенденцію до зростання, у

2020 році – 8,61, у 2021 році – 13,8. Це означає збільшення швидкості виплати боргу.

Таблиця. 3.4 - Показники ділової активності ФГ «Лотос» за 2020-2021рр.

Показник	2020	2021
Оборотність дебіторської заборгованості	2,57	2,58
Оборотність кредиторської заборгованості.	8,61	13,8
Оборотність запасів.	119,1	49,5
Середній період інкасації.	142	141,5
Середній період розрахунків з кредиторами	42	26,5
Середній строк зберігання запасів.	3	7,4
Період обороту грошових коштів.	103	122,4

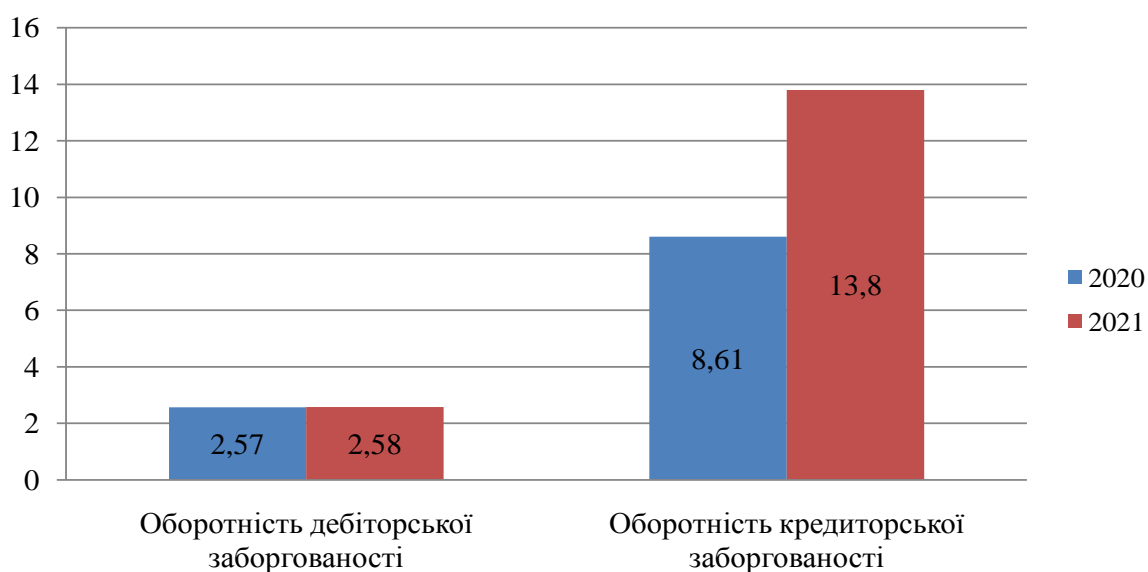

Рисунок 3.2 – Оборотноість дебіторської та кредиторської заборгованості за 2020 – 2021 роки

Коефіцієнт оборотності запасів вказує, скільки разів у середньому запаси компанії продаються за певний період. Цей показник у 2020 році становив 119,1, а в 2021 році знизився до 31,4.

Середній термін збору в 2020-2021 роках майже не змінився, близько 142, а в 2015 році зменшився до 62 днів.

Середня тривалість розрахунків з кредиторами показує, скільки часу в середньому потрібно підприємству, щоб погасити заборгованість перед тими, хто надає їй комерційні позики.

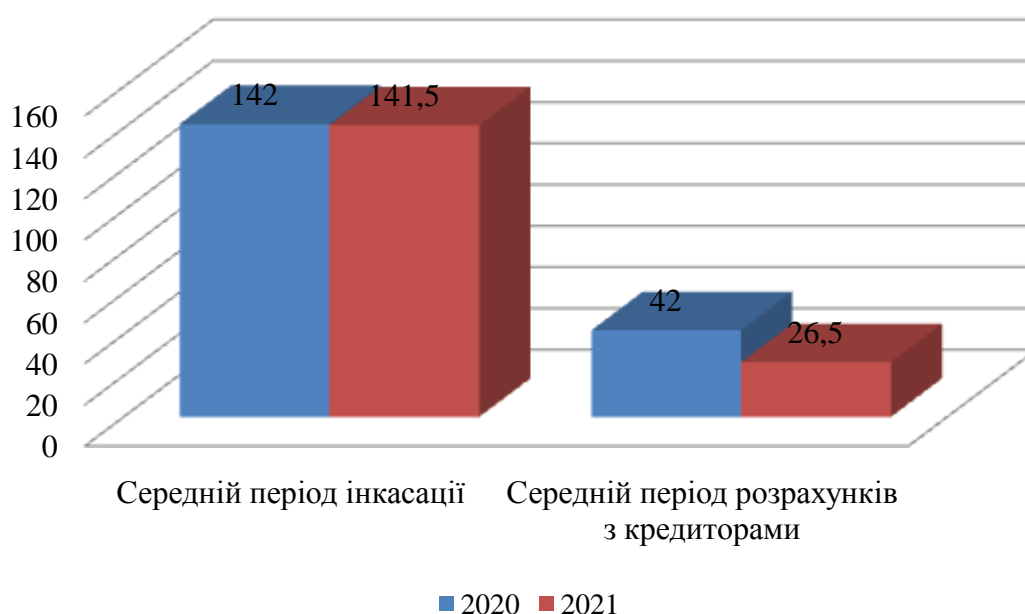

Рисунок 3.3 – Динаміка середнього періоду інкасації та розрахунків з кредиторами за 2020 - 2021 роки

Період обороту готівки, скільки оборотів зробили гроші за певний період. Цей показник знизився до 62 днів. Причиною також могло бути збільшення середнього терміну зберігання запасів з 3 днів у 2020 році до 14 днів у 2021 році.

3.3. Оцінка результатів діяльності підприємства

Фінансові результати підприємства характеризуються збільшенням суми власного капіталу (чистих активів), основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також отриманий внаслідок надзвичайних обставин.

Прибуток — це частина чистого доходу, яку підприємства отримують безпосередньо після продажу продукції як винагороду за інвестований капітал і бізнес-ризик. Кількісно це різниця між загальним доходом (після сплати податку на додану вартість, акцизних зборів та інших відрахувань з надходжень до бюджетних та позабюджетних фондів) та загальними витратами за період декларування. Розмір прибутку, рівень рентабельності залежить від виробничої, постачання, збуту, збуту, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства [28]. Тому ці показники характеризують всі сторони управління.

Основними завданнями аналізу фінансових результатів є:

- дослідити можливості отримання прибутку виходячи з наявного ресурсного потенціалу підприємства та кон'юнктури ринку;
- систематичний контроль процесу формування прибутку та зміни його динаміки;
- визначити вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів на фінансові результати та оцінити якість заробітку;
- виявлення резервів збільшення розміру прибутку та підвищення рівня рентабельності підприємства;
- оцінка роботи підприємства щодо використання можливостей збільшення прибутку та рентабельності;
- розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності системи управління результатами.

Проте наскільки прибутковим є бізнес, скажімо показники рентабельності. Їх можна розрахувати за формою декларації № 2.

Для оцінки стану рентабельності підприємства ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки використовують такі показники:

- коефіцієнт рентабельності всіх активів підприємства;
- рентабельність власного капіталу;
- норма рентабельності оборотних коштів.

Рентабельність активів підприємства вказує на прибуток, який підприємство отримує від кожної інвестованої в активи гривні.

Розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньої суми активів.

у 2020 році: $K_{ра} = 32195 / 86972 = 0,37$ грн/грн.

у 2021 році: $K_{ра} = 82087 / 149335 = 0,55$ грн/грн.

Тобто, коефіцієнт показує, що у 2015 році 0,37 гривень прибутку підприємство одержує з кожної гривні вкладеної в активи; у 2021 році 0,55 гривні.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу показує, скільки прибутку одержує підприємство з кожної гривні власного капіталу, та розраховується як відношення чистого прибутку до середнього розміру власного капіталу.

У 2020 році: $K_{рвк} = 32195 / 61722 = 0,52$ грн/грн

У 2021 році: $K_{рвк} = 82087 / 143809 = 0,57$ грн/грн.

В 2021 році підприємство одержало найбільший прибуток з кожної гривні власного капіталу – 0,57 грн.

Успішне функціонування підприємств в сучасних умовах вимагає підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва і т.д. Важлива роль у реалізації цієї задачі приділяється аналізу господарської діяльності підприємств. За його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням,

виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників.

До найзагальніших показників комплексної оцінки фінансового стану належать показники дохідності (прибутковості), рентабельності ліквідності та ділової активності. ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки є прибутковим за рівнем рентабельності активів та нормою прибутку, але стан його є не найкращим для дальшого існування через низький рівень ліквідності, тому слід задуматись про шляхи покращення фінансового стану.

Провівши аналіз основних показників господарської діяльності ФГ «Лотос» за 2020-2021 роки можна сказати що для покращення фінансового стану підприємству необхідно:

- покращити абсолютну ліквідність. Це можливо здійснити перш за все збільшивши кількість грошових коштів на підприємстві.
- підвищити показники ділової активності.
- оптимізувати структуру капіталу.

Грошові кошти — це кошти в касі та на поточному рахунку в банку, які можуть бути використані для поточних операцій, вони зростуть внаслідок проведення заходів, що сприятимуть зменшенню дебіторської заборгованості та збільшенню прибутку. Збільшення грошових коштів також можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Для збільшення прибутку ФГ «Лотос» слід:

- орієнтація на поточну ситуацію на ринку для збільшення попиту на свої послуги.
- вжити заходів щодо підвищення продуктивності своїх працівників, мотивувати їх;
- підвищення якості наданих послуг;
- зниження витрат на надання транспортних послуг (перехід на енергоефективність), що знизить їх вартість;

- максимально використовувати наявний у його розпорядженні потенціал, у тому числі фінансові ресурси;

- грамотно встановлювати договірні відносини з постачальниками;

- свідомо проводити цінову політику;

- вміти найкращим чином розмістити раніше отримані переваги для отримання оптимального ефекту.

- реалізує державну політику щодо управління та контролю за використанням, охороною та відтворенням ресурсів, що перебувають у її юрисдикції;

- надавати пропозиції щодо розробки оптимальних режимів роботи, контролювати його відповідність;

- підвищення якості роботи з метою забезпечення єдиної технічної політики;

- організовувати та проводити роботу з підвищення кваліфікації працівників;

- вживати заходів щодо екологічної реабілітації об'єктів загальнодержавного значення та доглядати за ними;

- проводити роботи з підвищення надійності технічного стану, удосконалення та перебудови установок;

- створювати ревізійно-ревізійні комісії підпорядкованих підрозділів.

Швидкість руху грошових коштів також важлива для стабілізації фінансової ситуації. Підприємство завжди повинно мати мінімальний залишок грошових коштів для покриття поточних зобов'язань.

При автоматизованому обліку бухгалтерія має можливість швидко обробити необхідну інформацію та отримати необхідні для управління проміжні результати.

При цьому ведення автоматизованого обліку в більшості випадків автоматично виключає неправильний розподіл первинних даних на облікових регістрах, оскільки правильність облікових записів перевіряється програмою при введенні первинної документації в ПК. Зникає також

можливість помилитися при підведенні підсумків (оборотах) і виведенні кінцевих результатів діяльності. Помилки можуть виникнути лише в тих випадках, коли невірно визначено економічний характер господарських операцій.

Програма «1С:Підприємство» дозволяє одночасно працювати співробітникам різних підрозділів компанії: бухгалтерії, складу, кадрів та інших, кожен з яких має доступ тільки до своєї бази даних. Зведена інформація та загальна база даних доступні лише головному бухгалтеру. Компанія ФГ «Лотос» використовує бухгалтерську комп'ютерну програму «1С:Підприємство», яка дозволяє вести бухгалтерський облік і аналізувати результати діяльності компанії.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки і пропозиції.

1. Бухгалтерський баланс – це фінансовий звіт, який відображає майновий та фінансовий стан підприємства на певну дату, як правило, на кінець звітного періоду.

2. Бухгалтерський баланс базується на даних обліку як системи суцільного, безперервного, документального відображення діяльності підприємства і є важливим інструментом управління.

3. Баланс підприємства має два основних розділи: активи та пасиви. Основою для складання балансу є дані про залишки на кінець звітного періоду на синтетичних і субрахунках 1-6 класів Плану рахунків. Ці записи мають бути підтверджені первинними документами і відображати узагальнену інформація про активи, капітал та зобов'язання підприємства.

4. Аудит представляє собою незалежну експертизу і аналіз фінансової звітності суб'єкта господарювання аудиторами з метою визначення її достовірності, повноти і реальності, законності і вимогам до ведення обліку і фінансової звітності.

5. Аудит діяльності ФГ «Лотос» не виявив випадків розбіжностей записів в первинних документах та помилок у веденні і оформленні первинних документів, Головної книги. Баланс відповідає даним обліку, господарська діяльність відображена згідно із законодавством України.

6. Аналізуючи динаміку основних економічних показників, видно, що за звітний період фінансовий стан підприємства покращився. Порівняння даних загальної вартості майна (валюти балансу) протягом звітного періоду на 86,0 тис. грн. свідчать про розширення господарської діяльності. В звітному періоді значно збільшився дохід від реалізації продукції (товарі, робіт, послуг), сукупний валовий прибуток.

З аналітичних розрахунків видно, що селянське (фермерське) господарство «Лотос») на кінець звітної періоду має нормально стійкий фінансовий стан. Це забезпечується достатньою кількістю власного капіталу, питома вага якого в майні підприємства на кінець звітної періоду – 74,3%, що на 13,5% більше значення на початок року, та загальним зменшенням поточних зобов'язань на 624,0 тис. грн. (12,7%). Обчислення коефіцієнта прогнозу банкрутства показує, що досліджуваному підприємству банкрутство не загрожує. Значення цього коефіцієнта збільшилось протягом року, що є позитивним.

Підприємство має дуже високі показники ліквідності і платоспроможності, які характеризують його як високоліквідне та здатне витримувати збитки, але свідчать про невикористання потенціалу та можливостей фірми з метою розширення обсягів діяльності, і, як наслідок, – збільшення прибутку підприємства.

Негативною тенденцією звітної року було зменшення реальної вартості основних засобів та інших оборотних матеріальних активів та незначного приросту реальних активів, що характеризують виробничу потужність – 6,5%. Для подолання цієї тенденції можна запропонувати отримання довготермінових кредитних коштів з метою скорочення поточних зобов'язань і отримання власних коштів в обороті.